

KURMAI-RÁTI SZILVIA

TÖRÉKENY SZENTEK

Kárpátaljai Magyar Könyvek

KURMAI-RÁTI SZILVIA
TÖRÉKENY SZENTEK

Kárpátaljai Magyar Könyvek **206.**

Készült a Szülőföld Alap támogatásával

- © Kurmai-Ráti Szilvia, 2011
- © Juhász László rajzai, 2011
- © Intermix Kiadó, 2011

INTERMIX KIADÓ

Felelős kiadó: Dupka György
Felelős szerkesztő: Csordás László
Budapesti képviselet: H-1011 Bp., Hunyadi János u. 5.
Készült a Borneo Kft.-ben

ISBN 978-963-9814-39-4
ISSN 1022-0283

Kurmai-Ráti Szilvia

TÖRÉKENY SZENTEK

mesék, tárcanovellák

Juhász László rajzaival

INTERMIX KIADÓ

Ungvár – Budapest

2011

ÉRZELMILEG LABILIS

Öt és fél éves vagyok. Anya és apa tegnap elváltak. Még nem tudom, pontosan, mit jelent ez. Talán azt, hogy többet nem fognak csókolózni.

Apa ma reggel elköltözött otthonról. Az összes ruháját bepakolta egy nagy bőröndbe és elment. Észrevettem, hogy anya is csomagol. Megijedtem, hogy ezután egyedül kell otthon laknom. De délután értem jött nagymama, és elvitt magához a Széchenyi utcába.

Szeretem nagymamát. Mindig van a zsebében egy-két szem csoki. Megengedi, hogy én magam vegyem ki onnét. Utána fogat kell mosnom, de megéri az áldozatot. Szép a szobám is. Igaz, hogy a függöny kockás, de nagymama varrt rá csipkét, így olyan, mint a palotákban. Esténként imádkoznom kell. Azelőtt anyáék nem mondták, hogy elalvás előtt beszélgessek Istennel, és mondjam el, mennyire szeretem Öt és mennyire sajnálom azt, hogy rosszkodni is szoktam. Nagymama viszont ott ül az ágyam szélén, míg be nem fejezem az imámat. Szeretek imádkozni. Sem anyát, sem apát nem láttam, mióta nagymama elhozott otthonról.

Délelőtt a korzón sétáltunk nagymamával. Szembe jött velünk anya. Egy idegen bácsival ölelkeztek. Anya megpuszilt és megsimogatta a fejemet. Nagymama direkt elfordította a fejét, mintha haragudna anyára. Én az idegen bácsira haragudtam. Arra gondoltam, biztosan elrabolta anyát apától.

Amikor nagymamával hazaértünk, megkérdeztem, ki volt az az idegen bácsi anyával. Nagymama azt mondta, hogy egy piszkos májámi csődör. Nem tudom, mi lehet az a májámi csődör.

Nemsokára hat éves leszek, így nagymama beíratott az első osztályba. Amikor megnyitották a tanévet, sem apa, sem anya nem

jött el, csak nagymama. Amikor vége van az órának, akkor minden osztálytársamért eljönnek a szülei. Értem mindig nagymama jön. A múltkor Berciért is a nagymamája jött. Megkérdeztem tőle, hogy neki is elváltak-e a szülei. Azt mondta, dehogyis. Csak éppen nem értek rá.

Eljött a születésnapom. Nagymama finom tortát sütött. Vett nekem egy szép csizmát, rózsaszínűt, lakkozottat. Igaz, hogy majd csak télen fogom felhúzni. Dél körül becsöngetett apa. Régen nem láttam, de nagyon örültem neki. Borostás volt az arca. Azelőtt minden nap megborotválkozott. Átölelt, hogy szinte ropogtak a csontjaim. Hozott egy piros iskolatáskát. Nagymama mondta neki, hogy nekem már van iskolatászkám, hiszen egy hónapja iskolás vagyok.

Estefelé csengett a telefon, és felvettem. Nagymama nem hallotta meg, mert a konyhában mosogatott. Anya szólt bele a kagylóba. Felköszöntött, és azt mondta, holnap eljön értem az iskolába, és beülünk fagyizni. Megkért, nagymamának ne szóljak az egészből.

Tegnap anya eljött értem az iskolába. Még lett volna egy rajzóra, de azt mondta, hogy megbeszélte a tanító nénivel. Három gombóc fagyit ettem. Anya folyton azt hajtogatta, hogy nagyon szeret engem és sajnálja, hogy így alakult. Megkérdeztem, hogy alakult. Nem válaszolt. Megkérdeztem, hogy az idegen bácsit jobban szereti-e, mint apát. Erre sem válaszolt. Szomorú volt az arca.

Nagymama nagyon ideges volt, amikor megtudta, hogy anya elvitt engem fagyizni. Amikor megkérdeztem tőle, hogy azért haragszik-e, mert ősszel ettük a fagyit, és könnyen megfájdulhat a torkunk, azt mondta: részben azért. A másik részt nem árulta el.

Jelmezbál volt az iskolában. Nagymama kitalálta, hogy varr nekem egy Piroska ruhát. Amikor felvettem, az osztálytársaim kinevettek. Azt mondták, ma már senki nem öltözik Piroskának. Ezért elkezdtem sírni. A tanító néni megkérdezte, mi a baj.

Megmondtam. Azt válaszolta rá, hogy „*no, megálljanak ezek az osztálytársak!*” Bement abba a szobába, ahol a zsüri volt. Aztán mindannyian kijöttek, és kijelentették, hogy én vagyok az első helyezett. Megkaptam a fődíjat, egy kétkerekű biciklit.

Ma Brigi, a padtársam, szándékosan eltépte a matematika gyakorlófüzetemet. Erre én megbíbáltam az egyik copfját. Amikor délután eljött érte az anyukája, elmondta neki, hogy megbíbáltam a copfját. De azt nem mondta el, hogy előtte eltépte a gyakorlófüzetemet. Az anyukája a többi gyerek előtt, hangosan kijelentette, hogy én *elvált szülők érzelmileg labilis gyereke vagyok*, s ne is törődjön velem Brigi.

Kint üldögéltem egy padon az iskolaudvaron, amikor észrevettem, hogy anya integet a kerítésen túlról. Odajött, megölelt. Kérdezte, hogy miért vagyok egyedül. Azért mondtam, mert érzelmileg labilis szülők elvált gyereke vagyok. Aztán rájöttem, hogy rossz sorrendben mondtam a szavakat és kijavítottam magam. Anya dühös volt és szidni kezdte a Brigi anyját, mikor megtudta, hogy ő mondta ezt. Igaz, Brigi anyja ezt nem hallhatta, mert csak én voltam ott, meg anya. Mielőtt elbúcsúzott volna, adott nekem egy igazi mobiltelefont, hogy nyugodtan felhívhasson. Kérte, hogy nagymama elöl dugjam el.

Vasárnap újra eljött hozzánk apa. Amikor megláttam, rájöttem, hogy mennyire hiányzott eddig, és a nyakába ugrottam. Azt akartam, hogy elvigyen magával. Nem mintha nem szerettem volna nagymamát, nem erről volt szó. De gondolkodás nélkül bementem a szobámba, összecsomagoltam a piros iskolatászkába a ruháimat, meg a könyveimet. Nagymama és apa ugyancsak meglepődött, mikor beléptem a konyhába felpakolva. Kijelentettem, hogy a biciklit majd máskor visszük el. Apa nagyon megbántott akkor, mert azt mondta, nem vihet magával. Bementem a szobámba, és sírtam.

Eljött a május, vége lett az iskolának. Anya felhívott. Most először azóta, hogy ideadta a mobiltelefont. Örültem neki, és

elmondtam, hogy apa nem akart magával vinni, s azt, hogy jöjjön el értem: legalább nyárra vigyen el magához, mert nagyon hiányzik. Anya sírt, de mégis nemet mondott. Megharagudtam rá és kijelentettem, hogy többet nem akarom, hogy felhívjon.

Nagymamának van egy testvére, aki Magyarországon lakik. Nagymama bejelentette, hogy elmegyünk egy hétre a testvéréhez Balatonboglárra. Végül egész nyárra ott maradtunk. Sok ajándékot kaptam, mert a testvére nagyon gazdag. Se apa, se anya nem jelentkezett. Igaz, a mobiltelefont sem vittem magammal.

Augusztus végén mentünk haza. Még ki sem pakoltam a táskámból, amikor becsengetett apa. Nem volt jó kedve. Azt kérdezte nagymamától, miért maradtunk egy hét helyett két hónapig Magyarországon. Kijelentette, hogy pakoljak össze, és végleg elvisz magával. Nagymama azt mondta apának, hogy ő nem tudja biztosítani nekem, amire szükségem van: sem meleg ételt, sem biztonságot, sem rendszerességet. Végül mindketten bejöttek a szobámba, hogy döntsek arról, akarok-e apával lakni. Nemet mondtam. Apa sírt. Én is sírtam. Nagymama is sírt. Apa elment.

Még aznap eljött anya is. Először járt nagymamánál, mióta apával elváltak. Nagymama nem akarta beengedni. Nagyon hangosan kiabáltak egymásra. Én megijedtem, és elbújtam a szobámban. Párnát szorítottam a fülemre, de hiába, mert úgy is hallottam a kiabálást. Aztán berontott anya a szobámba, könnyes volt az egész arca. Letérdelt a lábamhoz, átölelte a térdemet. Nagymama az ajtónál állt, nekitámasztotta a fejét a falnak és hangosan zokogott. Úgy éreztem, forog velem az egész világ, és én bömböltem a leghangosabban. Kértem anyát, hogy álljon fel. Már nem haragudtam rá. Megkérdezte, hogy vele megyek-e Amerikába, örökre. Mondtam, hogy elmegyek vele, ha visszük nagymamát és apát is. Anya azt válaszolta, hogy ez lehetetlen. Közöltem, hogy akkor nem mehetek vele. Átöleltük egymást. Anya leírta az amerikai címét, megpuszilta a hajamat, és elment.

A HERNYÓ ÉS A JUTTA

A juttaerdő közepén, árnyas óriásfák alatt a legsűrűbb bozótban élt egy picinyke hernyó. A hátán szürke harántcsíkok húzódtak, a fejcskéjépedigháromszög alakú volt. Rozsdaszínű, vastagbundáját minden nap hozzádörgölte egy alacsony tölgyfacsemetéhez, hogy ez a nemes ruhadarab fényesen csillogjon. Titkos álma volt, hogy egyszer észreveszi a Napkorong, és úgy elgyönyörködik benne, hogy magához emeli az égbe. Telt-múlt az idő, a hernyócska pedig fáradságot nem kímélve tisztogatta egyre ragyogóbb subáját. A sokesápú harcsbogarak és a linkpókok, amikkel a cserjeotthonon osztozott, gyakran kigúnyolták:

— Nézzétek a fellegekben járó! Nem akarja elfogadni, hogy ő csupán egy közönséges kis csúszómászó! Milyen naiv, milyen hiú! Azt hiszi, a Nap egyszer észreveszi — és jót nevettek rajta.

A hernyócska ilyenkor befogta füleit. Arra törekedett, hogy ne ragadhassák el csúfolódó szavak az álmát, ami boldogságba ringatta a gondolatait. Ám nemsokára eltelt a nyár, fakóbb lett a napfény, és a reggelek egyre hűvösebb széllel ébresztették az erdőt. Ahogy közeledett a tél, a hernyó lelkesedése is alábbhagyott. A bunda-fényesítő fácska leveleit az avarba hullatta, kérge hideg lett, dértől ragacsos.

— Igazuk van a harcsbogaraknak. Nem érdekes az én szörmém senkinek. Egyszerű vagyok, nem különleges. Azt viszont bánom, hogy meg kell halnom a tél miatt, még mielőtt lett volna igazi értelme az életemnek — mondta a hernyó a kiábrándultság mélabújában, csak úgy magának. De tévedett, mert nem csupán magának mondta. Más is hallotta.

Honnan is tudhatta volna egy merengő erdei hernyócska, hogy az erdőt nem azért nevezték juttaerdőnek, mert sok volt benne

a juttafa. Sokkal inkább azért, mert itt laktak a juttatündérek. A cserjék, bokrok fölött, egészen fenn, a legmagasabb kosfenyők lombkoronájában. Apró teremtmények voltak ők könnyed, fénylő, törékeny szárnyacskákkal, kese hajjal és tengerzöld színű szemekkel. Arcukon az érett alma pirossága fénylett, mákszem orruk pizén kerekedett cseresznyeszín ajkuk felett. Fő feladatuk az volt, hogy szétszórják az erdőben a magokat. Munkájuk biztosította az erdő megújulását: fácskák, bokrok, virágok egyéb növények sarjadtak dolgos kezük nyomán. Ezek a pöttömnyi teremtmények olyan gyorsan tudtak szállni, hogy senki nem vette észre őket szabad szemmel, még akkor sem, ha pont az orra hegye előtt repültek el.

Egy pöttömnyi jutta hallotta meg a száraz fűcsomó alól kihallatszó szomorkás hernyóhangot is. Megesett a szíve rajta, odaröppent hozzá. Köhintett egy aprót, hogy vékony hangocskáján meg tudjon szólalni:

— Neked, pici hernyó, igazán, tüneményes a subád. Nincs igazad abban sem, hogy értelmetlen az életed — mondta biztatóan a tündér. — Most mutatok egy helyet, ahol meghúzhatod magad, hogy túlélj a hideget. De később érted fogok jönni s elviszlek egy varázslatos országba. Addig viszont várnod kell és remélned.

— Köszönöm — a hernyó örömeiben és ámulatában csak ennyit tudott rebegni.

A jutta átölelte és felröppent vele a fák közé, ahonnan a Napot is jobban lehetett látni. A hely, ahová mentek, egy fényes tisztáson lévő fekete, lapos fadarabka volt, ami korhadtan az avarba fűrődva biztosította a meleget az otthonkeresőnek. A hernyó itt töltötte el a telet. Háromszög fejecskéjét néha kidugta egy résen, várva, hogy jótevője feltűnjön és eljőjjön érte. Gyakran visszagondolt az árnyékos bozóttra, és azon morfondírozott, ugyan mit csinálnak a harcsbogarak meg a linkpókok. Aztán elgyönyörködött a vakító fehérségen, amit eddig még soha nem látott. A hó nemsokára olvadozni kezdett, langymeleg szellő támadt, magával hozva az

újult erejű reményt; s a hernyócska teljesen kimászott a fadarab alól. Különösen érezte magát: könnyebbnek, boldogabbnak. Ekkor megjelent a juttatündér. Kedvesen mosolyogva így szólt:

— Szép tavaszt kívánok neked. Teljesítem, amit megígértem, fogd meg a kezem, s elmegyünk egy káprázatos országba. Ám itt a lakosok érinthetetlen kincsek lesznek számodra. Ígérd meg, hogy semmihez nem fogsz nyúlni, különben olyan veszedelembé sodródsz, amiből már én se tudlak majd kiszabadítani.

— Jó, megígérem — vágta rá a hernyó szinte gondolkodás nélkül, hiszen már álmodni is csak arról a bámulatos országról tudott.

Felröppentek a magasba, és sebesen repültek, valósággal úsztak a szélben. Elhagyták az erdőt, alattuk zöld mezők, sárga búzatáblák, kék tavacsok terpeszkedtek a földön. Aztán hirtelen leszálltak egy nagy, fodros csodára. Körös-körül különös formájú növények burjánzottak, a zöld szín megannyi árnyalatában pompázva.

— Isten hozott Zöldségországban. Az a magas, sűrű ágú ott a Krumpli. Alatta él a termés, kicsi gumók kapaszkodnak a szárba, az idő elteltével pedig szépen kigömbölyödnek. — magyarázta a jutta. — Gyere, kérdezzük meg, nem szomjas-e, nem éhes-e?

— Szép tavaszt kívánunk neked, Burgonya. Hogy vannak a gumók? — kérdezte a tündér.

Eddig láthatatlan smaragdszemek nyíltak fel a kerek leveleken, érdeklődve szemlélte meg a jövevényeket, majd halkán, szinte suttogva azt mondta:

— Virgoncok a gyerekek, állandóan ugrabugrálnak, ha ébren vannak. És micsoda étvágyuk van! Már alig férnek a bőrükbe, olyan gyorsan nőnek.

— Ennek szívből örülünk — nyugtázta a jutta, s továbbléptek egy nagy, bodros ágú karottához, mellyel kapcsolatban elmondta barátjának, hogy narancssárga, jégcsapszerű gyökér lustálkodik a felszín alatt, ékessége pedig a bodros magas copf.

— Tiszteletem, Sárgarépa! — hajolt meg a tündér. — Sikerült már elég mélyre nőned?

A növény egy kicsit megrázkódott, majd olyan hangon, mint aki egy vázába beszél, eldörmögte:

— Mostanában nem találkoztam egy honfitársammal sem odalent, tehát könnyen lehet, hogy én vagyok a leghosszabb közel s távol.

A jutta még egy sor zöldséggel megismertette barátját: a petrezselyemmel, a padlizsánnal, a tökkel. Az utolsó zöltség, ami a kerítés mellett, leghátul lakott, azonban így szólt:

— Jajj, kit hoztál magaddal, te jutta! — S felsóhajtott lilásbordón és hangosan. A fejéből különböző levelek ágaztak szerte. — Egyszer Karalábé üknagyapám mesélt ilyen szerzetekről. Megharapják és kirágnak a zöltség fiát, addig eszik, mígnem teljesen elpusztul! Ránk hoztad a veszedelmet!

A Karalábé reszketegen beszélt, s dühösen.

— Én kezeskedem érte. Nem fog senkit bántani — jelentette ki a tündér egyszerűen.

Lassan bealkonyodott, a jutta menni készült.

— Ne feledd — szólt még hátra —, nem szabad senkit bántanod.

A hernyócska bölintott. Felmászott egy alacsony bokorra. Ott töltötte az éjszakát. Reggel felébredve gondtalanul tekintett körbe a gyönyörű kerten, elballagott egyik végéből a másikba, udvariasan köszöngetett ide-oda, beszélgetett a kert lakóival. Elégedettnak érezte magát. Így ment ez három napig, de a negyediken egy rendkívüli dolog nem hagyta aludni. Maga sem tudta, mi ez, csak azt érezte, hogy valami belső, megmagyarázhatatlan erő a Karalábé felé csábítja.

— Még egyszer meg kell mustrálnom, az is lehet, hogy barátkoznom kell vele, akárhogy is, muszáj oda mennem — morfondírozott magában, s elkúszott a szendergő Krumpli, a horkoló Sárgarépa, a bóbiskoló Petrezselyem és a többi alvó

zöldség mellett, vigyázva, hogy ne csapjon zajt. Végül odaért a kert végére, egész a kerítéshez, de nem ébresztette fel a Karalábét, hanem némán felmászott az egyik lila levélre, kinyitotta piciny száját, s beleharapott. De ahelyett, hogy eszébe jutott volna, mit ígért a juttának, tovább lakomáztatott a gusztusos levélből. Mikor úgy érezte, hogy már egy falat sem fér belé, elégedetten kinyújtózott és helyben elaludt.

Eljött a reggel, de nem azt hozta, amit máskor. A kert nyugodt, zöld képe a semmibe tűnt. Helyette komor, szürke kövek vették körül. Azt érezte, didereg. Felpillantott, kereste a Napkorongot, de csak felhőket látott, sötéteket, fenyegetőeket. Félni kezdett. Összebb húzta magát. Pici, háromszög alakú feje fájni kezdett. Tudta, mindez azért történt, mert megszegte, amit ígért a juttának. Holott a tündér kiállt mellette, segítette és otthont szerzett neki.

— Hogy kicsúfolnának most a harszbogarak, ha látnák, honnan hová kerültem a mohóságom miatt — pityeregte bele a barátságtalan csöndbe. — Most már nincs kitől bocsánatot kérnem, egyedül vagyok, talán már nem is élek — sajnálkozott megtörtén.

— Itt vagyok, hernyócska, mindvégig itt voltam melletted. Figyeltelek, hogyan viselkedsz a tetted után, megbánod-e igazán — mondta egy vékonyka tündérhang, s előbújt az egyik kavicsshalom mögül. — Kivetett magából a kert, mert megszegted az ígéreted. Nekem viszont megesett a szívem rajtad, mert megszerettelek. Mivel valóban sajnálsz a bűnöd, még egyszer segíték rajtad.

— Kedves jó jutta, azt érdemlem, hogy itt hagyj — szólt a hernyó, s elfordult. Nagyon szégyellte magát.

— A Karalábé megbocsátott neked, már nőttek új levelei. Ám a kertbe nem mehetsz többé vissza. Viszont ha megengeded, hogy varázsoljak egyet, akkor beteljesülhet a küldetésed.

— Nekem van küldetésem? — lepődött meg őszintén a hernyó.

— Mindenkinek van a Földön. A Karalábénak ugyanúgy, mint a harszbogaraknak, vagy éppen a bundafényesítő kis hernyócskáknak.

A tündér ekkor felemelte az egyik rózsaszín ujját, kört írt le vele a levegőbe, utána végigsimította a hernyó megkopott bundácskáját, az pedig eltűnt. Helyette pompás selyemszárnyak lebbentek, a háromszög fejecske pedig kikerekedett. A két kis teremtmény kézen fogva felszállt az ég irányába. Áttörték a fekete felhőket, s eljutottak a hatalmas, végtelen kékbe. Előttük maga a nemes Nap ragyogott, tündöklése egy pillanatra elvakította a földi szemeket, de könnyű sugárkezelével elkapott egy felhőt, beletakarózott, majd sugárkarjait kinyújtotta a hernyóból lett pillangó felé, átkarolta, majd magához emelte. A tündér pedig visszarepült a juttaerdőbe, s megpihent a legmagasabb kosfenyő legtetetjén.

MESE BABSÓ SZÜLETÉSÉRŐL

Hol volt, hol nem volt, még a jégerdön és a sivatagtavon is túl, volt egyszer egy káprázatos ország, amely már messziről nézve úgy zöldült, mint a smaragd. Az uralkodót Babkirálynak hívták, aki már annyira öreg volt, hogy a szakála a birodalom egyik végétől egész a másikig elért, a szemei pedig szárazak voltak. A király érezte, nemsokára át kell adnia a babtrónt egyetlen fiának. De mielőtt ez megtörtént volna, azt akarta, hogy a fiú méltó feleséget találjon magának. Magához kérte, és így szólt hozzá:

— Menj el, járd be az egész göröngyös földet, ha kell, de egyedül vissza ne térj! Olyan feleséget keress magadnak, aki érdemes arra, hogy együtt uralkodjatok Babországunk trónján!

A babkirályfi tehát útnak eredt, egy egész hónapon át csak futott meg futott. Egyszer aztán elérkezett egy ismeretlen tájra — Paprikaországba, ahová bebocsátást kért. Előadta mondandóját, miszerint méltó királylányt keres maga mellé a trónra. Azt a választ kapta, hogy van a királynak egy gyönyörű lánya, de azt addig meg nem láthatja, míg át nem esik bizonyos próbatételre, melynél sok vitéz hagyta már ott a fogát sikertelenül. A királyfi merész volt, nem riasztották vissza holmi próbatételek, ezért ráállt. A feladat pedig az volt, hogy elmenve a Lángok Szelencéjébe vizet fakasszon, annak pedig három cseppjét az ajkában hozza el, s cseppentse a királylány szép fejére. Ahogy meghallotta a feladatot, rettenetesen elszomorodott, mert azt se tudta, merre induljon, szavát pedig nem szeghette meg. Leült az útszélre, s lehorgasztotta a fejét. Amint így üldögélt, egyszer egy párába-dérbe burkolózott kis alak tűnt fel a szeme előtt, és megszólalt:

— Szervusz, délceg királyfi. Tudom ám, miért eresztetted így bűnnek a fejedet. Én azonban segíthetek rajtad, ha megfogadod

nekem, hogy ha úgy hozza majd az élet, nem fogsz elmenni egy elgurult szemecske mellett, hanem követni fogod azt.

A fiú beleegyezett, úgy vélte, ez igazán nem nagy ár a segítségért. A manó pedig elmondta, hogy a Lángok Szelencéje nem más, mint egy égő máglyarakás egy elvarázsolt mezőn, amit két irtatlan nagy sas őriz, és elpusztítanak mindenkit, aki a mező közelébe merészkedik. De ha a sasokat valaki el tudja kápráztatni a táncával, akkor felröppenek a felhők fölé, a máglya kialszik, feltör egy kis szökőkút, s onnan lehet vizet meríteni.

— Nem tudok táncolni — búslakodott tovább a királyfi.

— Emiatt ne aggódj — bízta a manó —, én fogok táncolni helyetted.

A babkirályfi pedig a készséges útbaigazítás után elindult az elvarázsolt mezőre. Már messziről észrevette a két óriási sast, akik villogó szemekkel fenyegették, s már éppen fel akarták falni, amikor megjelent egy tüneményes lényecske, lebegni, majd forogni kezdett, hajladozott, lengedezett, s a madarak lassan felszálltak az ég felé, majd eltűntek a hegyek mögött. A máglya kialudt, helyén felszókkent egy apró vízsugár, a fiú pedig a szájába vett három cseppet. A pici manóról megfélelkezve visszasietett a királylány udvarába. Amikor azonban az előjött, a friss vőlegényjelölt igencsak megriadt látványára, mivel roppant nagy zöld orra volt.

— Látom, elsápadtál szépségem láttán— mondta a királylány öntelten.

— Igen, igen, csak nagyocska az orrod, meg egészen zöld.

— Hiszen Paprikakirálylány vagyok! Ha vársz még egy kicsit, nemsokára csodás piros színe lesz ennek a gyönyörű orrnak. Holnapra pedig kitűzzük az esküvő napját.

A fiú azonban nem várta meg a másnapot, hanem az éjszaka sötétjében megszökött a Paprika palotából. Futott, futott, amíg egy újabb birodalomba nem érkezett. Itt is a király elé járult. Elmesélte, mi járatban van.

— Boldogan neked adom a lányom kezét — volt a válasz. — De előbb meg kell tenned valamit. Létezik valahol egy gyémántbogár, aminek a szárnyáról édes gyöngynektár patakzik. Abból a nedüből hozz egy kortyonyit a lányomnak. Akkor megláthatod őt, és feleségül is veheted.

A babkirályfi ismét búnak adta a fejét. Ötlete sem volt, merre kell útnak indulnia, hogy teljesítse a próbatételt. Ámde kisvártatva megint előtűnt a manócska, s beszélni kezdett:

— Ha megtartod, amit ígértél, most is segítek neked. A gyémántbogár, amit keresel, a föld alatt él, azonban akárkit meglát, megijed, megrengeti a földet, de úgy, hogy betemeti a lemerészkedőt.

— Akkor ott a biztos halál vár rám, tehát képtelen vagyok elhozni a nektárt — volt az elkeseredett felelet.

— Ha nem vesz észre, akkor nem riad majd meg. Én befogom a szeméit, te pedig csenhetsz a gyöngynektárból.

Ezzel a királyfi lemászott a föld alá, ahol a gyémántbogár élt. A manó pedig, mint sejtelmes köd, rászállt a bogárszemekre, így az nem láthatta, amikor a fiú odaosont, hogy magához vegyen némi gyöngynektárt. A zsákmánnyal rögvest a Tökkirály elé járult, a segítőjét pedig elfeledte. A királylányt jutalmul elé vezették, de a fiú ugyancsak megrettent a látványtól, mert az módfelett kövér volt.

— Ugye, nem is számítottál ilyen gyönyörűsége? — tetszelgett gőgösen a lány.

— Nem, nem. Csak kissé dundi vagy.

— Esetleg azt akarod mondani, hogy nem vagyok kedvedre való? — s szúrós szemek, oldalról pedig, a katonák kezéből még szúrósabb lándzsák meredtek a babkirályfira.

— Kegyelmezz, szép vagy — a fiú egészen megijedt.

— Természetesen, hiszen Tökkirálylány vagyok. Csak idő kérdése, s még jobban kicsinosodom, kikerekedem. Holnap pedig megtartjuk a lakodalmat.

A fiú azonban nem maradt ott az esküvő napjára, hanem sötétedéskor megszökött. Futott, futott tovább, immár egészen nekibúsulva. Mivel igencsak elfáradt, leült egy fa tövébe, s beszélni kezdett magában:

— Ej, ej. Méltó feleség nélkül nem mehetek haza öreg édesapámhoz. Lehetetlen, hogy ne akadjon egy hozzám való lány e göröngyös föld kerekén.

Amint így kesergett, egyszer csak a fejére koppant valami. Felemelte a földről, hogy megnézze, mi az, bizony nem volt más, mint egy apró szemecske. De a szemecske kipattant a markából, elkezdett gurulni. Ekkor jutott csak eszébe, milyen ígéretet tett a segítőkész manónak. Rögtön a szemecske nyomába eredt, ám az csak gurult tovább, míg bele nem pottyant egy mély kútba. A babkirályfi lekiáltott a mélyébe, de válasz nem jött. Előbb tétozott, mit tegyen, aztán úgy döntött, lemászik. Amint mászott lefelé, nagy örvény kerekedett, s magával sodorta a kút fenekére. Ott olyan sötét volt, mint a csillagtalán éjszaka.

— Van itt valaki? — suttogta, de hirtelen világosság támadt, és egy álomszép, gúzsba kötött sokszemű kislányt látott meg. Hamarjában kiszabadította. Felmásztak a fényre, a lány pedig elmondta, ő volt az a sejtelmes manó-lény, aki segítette, mikor bajba jutott. Egy gonosz fiú azonban, akihez nem akart feleségül menni, bosszúból megkötözte, majd beletaszította a kútba. Ámde az ármánykodó azt nem tudta megakadályozni, hogy a lány tiszta lelke szabadon járkálhasson a világban. Így láthatta-hallhatta és segíthette a babkirályfit. A fiúnak úgy megtetszett a kedves, szép, sokszemű lány, hogy azonnal megkérte a kezét, s rögvest hazaindultak Babországba. Ott aztán hatalmas lakodalmat csaptak, ahol egyetlen hüvelyes se maradt szárazon.

Így lépett frigyre a Babfiú és a Borsólány, utóduk pedig, a kis Babsó, vidáman futotta be az országot.

A FELHŐ ÉS A LÁNY

Élt egyszer egy felhő, aki a legboldogabbnak érezte magát az egész égen, mert puha habjai között lakott egy lány, akinek a lelke tisztább és ragyogóbb volt a hegyi kristálynál is. Rengeteget beszélgettek ők ketten, leginkább a szívről, s arról, hogy milyen jó barátnak lenni, és összetartozni valakivel. Felhőnek és Lálynak kedves ismerőse volt Szél is, csak ő néha nagyon szeszélyes tudott lenni: nem szólt előre, ha játszani akart, és összevissza dobálta Felhőt és Lányt. Ők nem akarták Szelet megsérteni még ilyenkor sem, csak annyit mondtak neki, hogy más felhőkkel ne legyen ilyen tiszteletlen és neveletlen, mert még híre kél – az nekik fájna a legjobban, ha valaki ócsárolná őt. Felhő és Lány tehát jókedvűen utazgatott körbe az égen, és figyelték a fákat, az épületeket meg az embereket.

– Drága Felhő, te tudod, hogy az emberek miért rohannak mindig valahová? Olyan gyorsan mennek, hogy még a virágokat sem veszik észre az útszélen, és nem hajolnak le, hogy beszívják a virágillatot, amit én még soha sem éreztem – mondta kicsit csalódottan Lány.

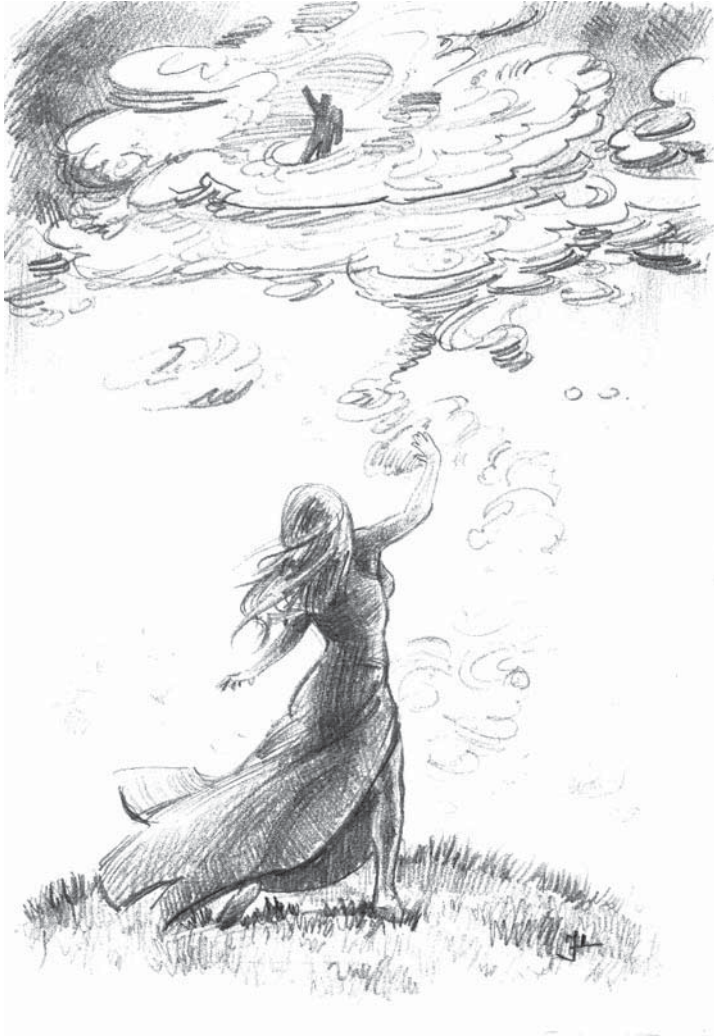
– Nos, kedves Lány, az emberek gyakran elég furcsán viselkednek. Én sem értem őket igazán. Hiába laknak szép helyen, mégis néha könnyeket ejtenek – válaszolt Felhő.

– Mik azok a könnyek, Felhő?

– Amikor az emberek szomorúak, és fáj nekik valami, akkor elkezdnek könnyezni – magyarázta barátja.

Egy alkalommal olyan táj fölött sétált el Felhő és Lány, ahol rengeteg tulipán volt.

– Ezek a virágok olyan gyönyörűek, úgy szeretném érezni az illatukat. De mintha kicsit áhítóznának a nedvesség után – jegyezte meg Lány.

– Csiklandozd csak meg az oldalamat, hadd igyanak – szóló Felhő vidáman. Mikor Felhő utolsó cseppjei is lehullottak, továbbindultak. Felhő ekkor egy kicsikét szomorú volt, maga sem értette, miért.

Eltelt egy hét, majdnem ugyanúgy, mint a többi. Továbbra is sokat beszélgetett a két barát, és rengeteget kacagtak, mielőtt Szél álomba ringatta volna őket. A változás abban volt, hogy Lány nem érezte magát teljesen boldognak. Egyetlen szavával vagy gesztusával sem utalt erre, de ők ketten összetartoztak, tehát Felhő pontosan tudta, hogy Lány szomorú. Így persze ő sem tudott boldog lenni.

– Szeretném, ha azt tennéd, amire vágysz – mondta csöndesen Felhő – Mert ami neked fáj, az engem is emészt.

– Akkor Felhő... akkor nem fogsz rám haragudni, ha egy kicsit lemegyek megérinteni a virágok szirmait és beszívni az illatukat?

– Én annak örülök, aminek te is. Most alacsonyan fogunk szállni, s ott, a domb tetején leereszkelem. Te pedig útnak indulhatsz. Csak egyet ígérj meg, drága Lány, hogy nem fogsz sírni odalent. Féltelek.

– Ó, Felhő! – Lány szíve hirtelen összeszorult. – Soha nem mentem még nélküled sehová. De itt sem leszek sokáig, hamarosan újra együtt leszünk. Holnap, ugye, Felhő?

– Ha nem feledsz el, és holnap ugyanitt fogsz várni, akkor igen.

S Lány hirtelen egyedül maradt. Nem védték többé könnyű, foszlós párnácskák, és fázni kezdett. De hirtelen meglátta a virágokat a domb oldalán, és futni kezdett, hogy megvalósítsa az álmát, az egyetlenegy vágyát, azt, hogy megsimogassa a természet remekeit, a virágokat. Alig akarta elhinni, hogy karnyújtásnyira van tőle egy tulipán, kicsit reszketett is a keze, mielőtt megérintette volna. Nem csalódott, mert a virág bársonyos szirmai gyengéden cirógatták a kezét, édes illatába pedig beleremegett.

– Bárcsak Felhő is érezhetné, amit én – suttogta – Felhő... Hogy hiányzik!

A hiányérzet percről percre növekedett benne. De most még nem mehetett vissza. Hiszen ő maga mondta barátjának, hogy holnap találkozzanak.

– Mit fogok én addig itt csinálni? – töprengett hangosan, amikor megpillantott egy felé közeledő alakot. Kedvesen megszólította az idegent, mert azt hitte, hogy minden élő jó.

– Szervusz. Meg tudod mondani, mennyit kell még várnom, hogy elteljen ez a nap, és végre holnap legyen? – szólt mosolyogva.

De az idegen nem mosolygott, inkább csak méregette Lányt.

– Pontosan egy napot kell még várnod, te bolond! – mennydörögte az idegen.

Lány megijedt a hangjától, mert Felhő csengő szavaihoz képest ez fülsértő volt.

– Gyorsan takarodj el innen, mert ez az én birtokom, és utálom, ha valaki jogtalanul tapossa a földemet!

– Én igazán csak a virágokat akartam közelebből megnézni – s miközben ezeket mondta, úgy érezte, hogy valami olyat érez, amit eddig még soha. Félt.

– Azt mondtam, tűnj el innen, takarodj, te rondaság! Rosszul leszek, ha rád nézek, te szerencsétlen torzszülött! – rikoltozta a gazda.

Lány reszketett. A rettegés a lábujjhegyétől egészen a feje búbjáig kitöltötte kis testét, és futni kezdett. Nem tudta, hová, nem ismerte a környéket. Hogyan is ismerhette volna, hisz még maga a világ is idegen volt számára. Az embereket sem ismerte. Csak egygel beszélt az imént, aki elűzte és kicsúfolta. Felhő sohasem említette, hogy csúnya volna.

Lány futni kezdett. Most már annyira hiányzott neki Felhő, hogy összeszorult a torka, furcsán elakadt a lélegzete. Ujjait szeméhez emelte, s halkán azt mondta:

– Felhő... Hol vagy? Könnyezem. Miért is jöttem én le a földre? – kérdezte magától.

Időközben messzire került a dombtól, ahová a következő reggelen vissza kellett volna jönnie, hogy újra barátjával legyen. Már nem futott, csak sétált, és abban reménykedett, hogy a következő ember, akivel sorsa összehozza, nem lesz hozzá olyan durva, mint a domb tulajdonosa. Nemsokára szembe is jött vele egy kis ember.

– Szervusz! – köszöntötte Lány kedvesen.

– Te meg ki vagy? – kérdezte a gyerek meghökkenően.

– Fentről jöttem, és a legjobb barátom Felhő – magyarázta Lány.

– Szóval angyal vagy. De nem, mégse, mert az angyalok szépek. Te nem vagy szép.

– Baj, hogy nem vagyok szép? – kérdezte Lány szomorúan. – Attól, hogy valaki csúnya, még lehet jó és hűséges barát vagy akár angyal is, bár nem tudom pontosan, mi is az.

– Az angyal az égben lakik, jóságos, bátor, segít az embereken és képes a csodákra. Igen, és van szárnya is, az arca pedig gyönyörűszép.

– Ha ez így van, akkor szeretnék angyal lenni. Csakhogy nincs szárnyam, szép sem vagyok, és még soha sem segítettem az embereken. De várj csak... ha az emberek vetése száraz volt, akkor megcsiklandoztam Felhő oldalát, és ő megöntözte a szomszagos növényeket.

– Ez kedves tőletek. Nekünk is van kertünk, és ott terem a málna meg a szamóca is. És ebben az esetben, ha a barátoddal ti gondoskodtok arról, hogy ne száradjanak ki a gyümölcsök. Szóval akkor szerintem mégiscsak angyal vagy. De miért jöttél le a földre?

– Mert meg akartam szagolni a virágokat.

– Persze, így már teljesen érthető. És a barátod? Nem szomorú azért, mert nem vagy vele?

– Tudod, én a holnapot várom, mert akkor újra találkozunk, s ha most szomorú is, holnap majd annál boldogabb lesz.

– Nekem is van egy barátom. Azaz, csak volt, mert az ő anyukája összeveszett az én anyukámmal, és nem engedi, hogy átjárjon hozzánk.

– Mit jelent az, hogy összeveszni?

– Amikor megharagszol valakire, mert az megbántott téged, te megmondod neki, hogy ez nem volt szép tőle. Ő is mond valamit, majd hangosabban folytatjátok a vitát, sértegetitek egymást, végül pedig köszönés nélkül mentek el egymás mellett az utcán.

– Ó! Én soha nem sérteném meg Felhőt, mert az olyan, mintha magamat bántanám.

– Igazán beszélgetnék még veled, de leszállóban van a nap, és nekem haza kell mennem. Szia.

– Isten veled – köszönt el Lány is.

A gyerek alakja belevesztett az ismeretlenbe, ő pedig lassan bandukolva folytatta útját.

– Meg kell találnom a dombot, hogy ott várjam meg a reggelt, s Felhőnek ne kelljen várakoznia rám – gondolta magában.

Leszállt az éj, és az orráig sem látott. Nem tudta, hol van, milyen messze a dombtól, de biztatta a remény, hogy jó irányba halad. Néhol véletlenül gödörbe lépett, másutt megbotlott egy kiálló fagyökerben. Esetlenül bukdácsolt, majd hirtelen körülölelte valami és felemelte a levegőbe. Egy ideig ott maradt himbálózva. Lány annyira megijedt, hogy mindeközben egy hang sem jött ki a torkán. Egy idő után tudatosult benne, hogy képtelen mozogni, és rájött: csapdába esett. Kétségbeesésében újra potyogni kezdtek a könnyei. Nemsokára viszont emberi hangokat hallott.

– Nézzétek, fiúk, de nagy vadat fogtunk! –kiáltotta valaki.

– Miféle állat lehet ez? – kérdezte egy másik.

Lány máris a földön volt, remegett, mint egy beteg kiskutya. Az őt körülvevők lámpást emeltek az arcához, majd csodálkozva állapították meg, hogy nem állat sétált a csapdájukba.

– Ki vagy te? – kérdezték durván.

– Én... A kis ember azt mondta, hogy talán angyal vagyok.

– Ez egy örült torzszülött! – kiáltotta hahotázva egyikük.

– Cirkuszban kellene mutogatni – röhögött a társa – Vigyük a Városba.

– Kérlek szépen titeket, ne vigyetek a Városba! Meg kell találnom a dombot, mert Felhő ott fog reggel várni rám.

– Tényleg hibbant. Na, segítsetek! – szólt egyikük.

Ezzel Lányt felemelték a földről, megragadták a két karját, és magukkal ráncigálták. Elhurcolták a Városba és bezárták egy szűk, vaksötét, hideg helyre. Ő pedig visszagondolt kedves éjszakáira, amikor Felhő lány habpamacsai között édes álom nyomta el, ahol nem fázott, és szeretet vette körül. Újra sírni kezdett. Lassan, dideregve elaludt.

Reggel arra ébredt, hogy a szemébe vág a nap. Felhő volt a legelső gondolata, aki valószínűleg ott várt rá a domb tetején. Körülnézett kicsi, nyirkos cellájában, megtapogatta a csukott ajtót és kitekintett az apró, rácsos ablakon. Potyogni kezdtek a könnyei. Egy perc sem telt bele azonban, amikor történt valami. A Nap elhomályosult, pedig a derült égen csak egyetlen felhő utazott, szürkén, gondterhelten, magányosan. Lassan hullatni kezdte pici cseppeit. Nem esett az eső máshol, még a szomszédban sem, csak Lány kicsi zárkája fölött. A szél befújta a cseppeket a rácsos ablakon, ő pedig kinyújtotta tenyerét, hogy abba hulljanak bele. Pár perc volt csak az egész, mert a felhő máris kisebb lett, aztán egészen apró, végül pedig teljesen eltűnt az égről, teljes szélcsend lett – a Nap pedig újra felragyogott.

A zárka ajtaja csak dél körül nyílt ki, s a napfény elárasztotta a szűk teret. Az egyik ember durván belerúgott a fekvő Lányba, és rákiáltott, hogy ébredjen fel. A kis test a rúgás hatására megvonaglott, de a hegyikristály-tiszta lélek többé már nem volt lakója, így mozdulatlanul feküdt tovább a vizes padlón.

OVISOK

– Láttam az ablakból, hogy biciklin hoztak az oviba. Nekünk Mercédészünk van.– vágott fel az öt éves Andorka Jánoska előtt.

– Szeretem a biciklizést. Saját szelet csinálunk magunknak, ami mindenhová velünk jön.– válaszolt őszintén a négy éves János.– Amúgy foltos a pulóvered.

– Ez eredeti Puma sportfelső. Csak márkás ruhát vesz rám anyu sok pénzért, szaküzletből.– emelte fel az orrocskáját az öt éves.

– Nem tudom, mi az a szaküzlet, de anyukám nem vesz foltos ruhákat rám. Vagy ha piszkos lesz valamim, azt kimossa.

– Nekem ötször hatos emeleti szobám van, egyedül az enyém!– kontrázott Andorka.

– Mi a bátyámmal ketten alszunk egy szobában. Így nem félek, ha eloltjuk a villanyt elalvás előtt. – volt az örömteli válasz. – Szerintem – tette hozzá –, félnék egy ötször hatos szobában egyedül.

– Bármennyi pizzát megehetek naponta. Telefonon szoktam rendelni, és azt tesznek rá, amit csak kérek.– dobantott egy nagyot Andor.

– Anyukám mindig finomat főz otthon, mikor hazamegyek az oviból.– dobantott egy nagyot Jánoska is, de csak játékból, utánozva beszélgetőtársát.

– Két hete új számítógépet vettünk, van rajta vagy millió lövöldözős játék. Mihelyst hazaérek, leülök játszani olyat, ahol meg kell ölni mindenkit.– hengegett újra az öt éves.

– Ha hazamegyek, előbb enni kell. Megölni meg senkit nem szabad.– kerekítette ki a szemét Jánoska –, buta vagy?

– Nem vagyok az, te kis majom.– jelentette ki haragosan Andor. Büszkeségében sértve újra kezdte:

– Van egy halom drága képeskönyvem: pókemberes, dinoszauruszos, robotos meg ilyenek.

– Nekem meg ábécéskönyvem van. Már le tudom írni, hogy T-ó-t-h J-á-n-o-s. Leírom neked? – ragyogott fel a négyéves arca.

– Ne írd, nem érdekel! – üvöltötte le az ötéves. – Utállak téged! – s dacosságában könny szökött a szemébe.

Jánoska nem is hallotta meg az utolsó mondatot, mert hirtelen a szoba sarkába ugrott. Ujjongva mondta:

– Nézd, itt egy pici pók!

Andorka dühösen félrelökte, hogy ő is láthassa a jelenséget. A kis János nem sértődött meg, nem adta vissza. Felszökkent a földről, és mellélépett. A két ovis most csak a pókot figyelte. El is felejtették már, hogy az imént milyen vitát folytattak. Az ötévesben ily módon benne maradt, hogy nemrég Törökországban nyaraltak. Jánoska így nem felelhetett rá, hogy ő meg a bátyja falun töltötték a nyarat nagymamánál, ahol igazi lovon is ültek, vigyáztak a tehénre, meg ürgét fogtak. Immár hallgattak ezekről az élményekről, csak a pókokskát bámulták, ami legyet evett, vagy valami ahhoz hasonlót. A csodálkozó gyerekszemek rajongtak abban a pillanatban az erről mit sem tudó hatlábúért.

– Szép pók, nem?– kérdezte Jánoska.

– Az.– volt a rövid válasz.

Andor azon a napon először nem magával dicsekedett.

PAULI

Pauli a legszebb lány az utcában. Nem is, az egész világon a legszebb. Nemrég szépségkirálynőt választottak a tévében, de a koronás hölgy sehol sem volt az én barátnőmhöz képest. Igaz, Paulinak fogszabályzója és szemüvege van, de mögöttük maga a lány gyönyörű.

Illik hozzátennem, hogy hosszú út vezetett kapcsolatunk megszilárdulásához. Tudniillik, megismerkedésünk óta (kissé pirulva, de bemutatkoztam neki) Pauli folyton elinalt, ha a közelébe merészkedtem. Tette ezt annak dacára, hogy kezemben hol anya sütötte tortát, hol kétszemélyes társasjátékot, hol pedig két nagytölcséres fagyit egyensúlyoztam feléje, nem titkolt barátságos és megosztási szándékkal, ha megláttam.

Barátságunk virágzásra éhes bimbója Pauli biciklis balesetének köszönhetően bonthatott szirmokat. Történetünk egy augusztusi délutánon vette kezdetét. Emlékszem, a napsugarak alatt izzott az udvarunk betonja, ahol mezítláb fejenállást és cigánykerékvetést gyakoroltam. A fejenállás támasz (a garázsfal) segítségével könnyen ment, a cigánykerekezés azonban valamiért (bátortalanság miatt) sehogyan sem akart sikerülni. Így annak egy sajátos módozatát üztem, amit először nem teljes cigánykeréknek, majd *magyar keréknek* neveztem el. Hogy szavamat ne felejtsem, éppen magyarkerekeztem tehát, amikor lányos sírásra figyeltem fel az utcáról. Az én csodálatos, ámbár tartózkodó Paulim volt az! Biciklijét épp egy közeli árokból próbálta kivonszolni, közben pedig piszkossá vált kezével törölgette könnyes szemét és orrát. Szó nélkül suhantam segítségére, kiemeltük a bicajt. Riadtan vettem észre, hogy Paulinak véres a könyöke. Mialatt vigasztalni próbáltam (noha megfigyeltem már, hogy a síró embert nem szabad

vigasztalni, mert azzal ellenkező hatást érünk el), kézen fogtam, leültettem a kapunk előtti padkára, majd megkértem, várjon ott. Anya épp hátul, a kertben virágot öntözött. Nem akartam vesztegetni az időt avval, hogy érte kiáltok, miközben Pauli vérzik. Tudtam, hol van az elsősegély-doboz, berohantam érte. Mivel képtelen voltam eldönteni, melyik sebfertőtlenítő folyadékot használjam, ezért mindegyikből öntöttem Pauli könyökére. Így zöldes-lilás-sárgás bevonat képződött a horzsoláson, illetve mindkét kezemen (egészen könyökömig). Véletlenül ruházatomra is ömlött belőle, és nagy igyekezetemben, elfeledkezvén magamról, a homlokomat is összekentem. A sebesült viszont zokszó nélkül tűrte a kezelést, illetve már nem sírt, hanem hangosan kacagott zöldeslila énemen. Befejezvén az elsősegélynyújtást, csodálatos kötést tekertem Pauli sebére, amitől kétszer olyan vastag lett a karja (igaz, egy félórára rá, fogalmam sincs, miért, a kötszer magától lecsúszott). Megtudakoltam tőle, miért menekült el mindig tőlem korábban. Pauli elmondta, hogy Hugika a rajzkörön (véletlenül ugyanarra a rajzkörre jártak) meglehetősen csúnya színben (szerintem a legrondább szín a sárgásbarna) tüntetett fel (*nomegálljcsak, Hugika!*). Kellemesen elfecsegtünk ezután iskolákról (nem egy suliba jártunk), könyvekről, filmekről. Egy idő után azonban izgatottan megszólalt:

– Ó, nálam volt a lakáskulcs! Most pedig nincs a zsebemben! Meg kell keresni gyorsan!

Átéreztem az ijedelmét. Velem is számtalanszor megesett már, hogy *kulcs*-fontosságú dolgok hagytak el engem.

Alaposan átvizsgáltuk a baleset színhelyét, az árkot (még csak most tudatta velem Pauli, hogy nem mert bevenni egy kanyart, ezért vette be az árkot). A szúrós, száraz fűben eldobott édesség-csomagolások, kólás flakonok és ezernyi cigarettavég között turkáltunk, de a kulcsnak nyoma (vagy kulcslenyomata) sem volt. Pauli röviden elhadarta, hogy az anyukája éjszakai műszakos, így éjfélig biztosan nem fog hazajönni. Ő pedig kulcs nélkül biztosan

nem fog bejutni a lakásba, hogy legyen hová lehajtani a fejét. Ezután erősen lógatni kezdte az orrát, már-már a földet szántogatta vele, amikor egy ragyogó ötlet támadott meg minket:

– Van egy szép nagy sátrunk – kezdtem –, apa boldogan kölcsön fogja adni neked! Felhúzzuk a paneletek mellett, ott megvárjuk anyukádat. Ott leszek melletted, hogy ne félj, ha leszáll a sötét éjszaka, ha jönnek az éhes vadkutya vagy a rablók! – még az arcom is kipirult izgalmamban.

Paulit feldobta gondolatmenetem, rögvest új elképzeléssel gazdagította:

– Szalonnát is süthetnénk!

– Persze, hogy süthetnénk! Szükségünk lesz gyufára, fára, rovarriasztóra és elemlámpára is.

Így és hasonlóképpen terveztük a kempingezést a tömbház tövében. Akkorra már szükségét éreztem, hogy anyát is beavassam (apa későbbre volt várható, Hugika nyári gyerektáborban volt). Nyugodtan, nem kapkodva akartam vele közölni a sátorozási vállalkozást. Paulival a hátamban elé léptünk. Anya még mindig a kertben tett-vett, és csodálkozva nézett másodmagamra.

– Mi történt a kislánnyal a hátad mögött? Megsebesült? – mutatott a sérült könyökre.

Nem értettem, Pauli miért nem akart kilátszani mögülem. Gyorsan vázoltam, hogy a sebet szakszerűen elláttam, nem halálos. Aztán lassan ecseteltem a kulcselhagyós ügyet, Paulit éjfélig szörnyűsorsú számkivetettnek tituláltam.

– De anya – s itt jött a csavar – iszonyatosan jó elgondolásunk előtt muszáj neked is fejet hajtani, mert tényleg zseniális, ezt igazán még te sem vitathatod, te, aki művelt tanár vagy! Hiszen az viszi előre ezt a világot is, hogy...

– Kornél – szakított félbe anya, aki a szitán mindig átlátott, és gyorsan leszűrte a farbámat – mi az a nagy ötlet?

– Sátorozás! Tök jó, nem? Hiszen nyár van, meleg estékkel, barátságos éjszakai emberekkel, aranyos kutyaikkal – ezt fogalmam

sincs, miért mondtam. Esetünkben inkább ki kellett volna hagyni a felsorolt tényezőkkel való számvetést.

Ekkorra apa is megjelent a hátunk mögött. Hallotta a legutolsó hozzászólásomat, és különösen érdeklődő lett az ügygel kapcsolatban. Neki is előadtam kábé ugyanazt, amit előzőleg anyának. Apa mosolygott rajta (éreztem, ez nem kedvező mosoly a számunkra).

– Pauli nyugodtan aludhat rendes, vetett ágyban is nálunk, hiszen a húgod szobája jelenleg üres.

– Tényleg? – kerekedett el Pauli szeme. – Ez nagyon rendes dolog önöktől.

Azt hittem, a fülem csengett. Megpróbáltam Paulit (a megalkuvót, a pártütőt!) arrébb tessékelni, hogy apával négyszemközt, férfiként beszélhesek.

– Pauli nekem azt mondta, hogy ő csak sátorban hajlandó aludni, kint a panel mellett. Csak így látja, mikor jön haza az anyukája, különben teljesen ki fog akadni az anyai szív, mert éjszaka nincs otthon a kislánya!

– Megpróbáljuk értesíteni az anyukáját.

– Ez teljesen lehetetlen, hiszen Pauli sem tudja a mobilszámát!

– Egy klasszikus levélkét viszont nyugodtan az ajtajukra ragaszthatunk. – zárta le apa a vitát.

Ez egyet jelentett: vesztettem.

Az este hátralévő részében csak duzzogtam. Vacsorakor Pauli vidáman, csacsogva lakmározta be az anya készítette házi pizzát, elfeledve szalonnát, sátrat, elemlámpát. Ilyenek ezek a lányok.

Nem vagyok rá büszke, de éjszaka dacból, titokban kimentem az udvarra. Előkerestem a kamrából a kisebbik sátrunkat. Egy órán át nagy erőfeszítések közepette felhúztam, és lefeküdtem aludni benne. Szörnyen fáztam. Gőgből nem mentem be mégsem. Vacogtak a fogaim, képtelen voltam elaludni. Aztán, fogalmam sincs, hogy a csak a képzeletem (amit néha úgy utálok, például ilyenkor) tréfálkozott velem, vagy valóban megtörtént: rémítő

távoli morgásra, árnyékok cikázására lettem figyelmes. Nem tudtam azonnal beszaladni a nyugalmat, melegséget kínáló házba, mert lebénított a félelem. Majdhogynem gereblyére volt szükségem, hogy összekaparjam bátorságom megmaradt darabkáját. Szégyellem, de végül úgy rohantam befelé, akár egy megriasztott hangya (amely hasonlattal korábban oly sokszor elszórakoztam, illetve az éjszakai sátorozásom után már ritkábban, mert jómagam jutottam eszembe). Csalóka volt az ábránd, hogy odabent mindenki békésen szunyókál. A verandán ott állt apa és anya. Komoly arcot próbáltak felölteni, de a szemük mosolygott.

– Látod, Kornél. Ezért nem annyira zseniális ötlet a gyerekeknek az éjszakai kempingezés – szólt apa.

Anya csak megölelt némán. Észrevette a tekintetemben az öt perccel ezelőtt rajtam eluralkodó leküzdhetetlen félelem maradványait.

Ez alatt Pauli zavartalanul aludt. Nem kértem meg rá őket külön, de apáék reggel hallgattak a sátorozós esetemről. Néma hálával adóztam ezért. Mint már oly sokszor eddig is.

TÖRÉKENY SZENTEK

A következő újsághirdetésen keresztül értesültem először Zajosról:

Ungvári állatkertben éhező lovak havi támogatást kérnek élelemre.

Fogadj örökbe te is egy állatot! Bankszámlaszámunk:.....

A hirdetéshez tartozott fotó egy szürkésfehér lovat ábrázolt, alatta ez állt: *Zajos*.

Aznap este, hogy elolvastam, sehogyan sem sikerült elaludnom. Egyfolytában Zajosra gondoltam, ahogyan eledelre várva kikukucskál a karámjából, egyre csak várakozik, mikor dob valaki be neki egy marék zabot. Gondolatban bementem hozzá, megsimogattam a hátát, a fejéhez simultam a fejemmel, bízgatni kezdtem:

– Ne aggódj, Zajos, nem hagylak sorsodra. Leszek az örökbefogadó apukád, ha akarod. Küldök pénzt, annyit, hogy habostortára is jut majd belőle vasárnaponként.

Mielőtt apéknak is elmondtam volna, mit akarok tenni, úgy gondoltam, tudakozódok egy keveset. Iskola előtt berohantam egy bankba a hirdetéssel a kezemben és öt hrvnyával a zsebemben. Még jó, hogy a bankos néni épp felállt a számítógépétől, mert a székéből biztosan nem látott volna meg. Előadtam mondanivalómat. Öröömre értett magyarul.

– Utalhatsz pénzt a bankszámlaszámra, de csak apukád kíséretében.

Ennyit mondott. Nem láttam értelmét a könyörgésnek, gyözködésnek. Ezek a banki „kasszírénik” sápadtak és nagy valószínűséggel rendíthetetlenek.

Megkezdtem tehát a spórolást. Apa minden nap öt hrivnyát adott az iskolai uzsonnára. Ez kezdetnek kitűnő pénzforrásnak tűnt, hiszen kettőt nyugodtan félretehettem belőle. A maradékból éppen kitelt egy kifli és egy pohár kakaó. Viszont két nap alatt csak négy grivnyát spóroltam meg Zajos számára. Büntudatot éreztem, mert a lovak nagyok, és iszonyú sokat esznek. Az általam félretett pénzből megvásárolható étel nekik olyan, mint nekem fél szelet kenyér. Letettem hát mind az öt hrivnyát. Nehéz volt, mert míg a többiek a büfében bőséggel belakmáoztak, én az osztályban korgó hassal a táblára rajzolgattam unalmamban, vagy az udvaron rugdostam egyedül a labdát. Ám büszkén mentem haza, az önfeláldozás kellemes utóérzetével. Két hét gazdag megtakarításaival egy reggel apa elé álltam, előadtam magamat, Zajost, a pénzt.

– Szép a szándék, Misi. Az uzsonnapéNZ ügyéről azonban szólnod kellett volna – apa tekintete vádló volt.

Ekkor elővettem zseniális rábeszélőképességemet, ami miatt anya általában sokat panaszkodik. Ez nagyjából annyiból áll, hogy egész nap csak „mondom a magamét”. Apára ugyan nem ez hatott, inkább jellemfejlődésnek vélhette az önzetlenségemet, így bementünk a bankba, s a hirdetésben álló bankszámlaszámra befizettük az összekuporgatott pénzt. Apa ezután megemelte az uzsonnapénzemet: jutott kiflire és Zajos „étkeztetésére” is. Az *örökbefogadottamat* csak a magaménak akartam érezni, ezért nem beszéltem róla a barátaimnak, nehogy jöjjenek ők is az én lovamnak szóló felajánlásokkal. Hugikát viszont rendszeresen megfeddtem (otthon akkorra már mindenki tudott Zajosról), ha költekezni készült.

– Állj, mit akarsz venni abból a tíz hrivnyából?– stoppoltam le a kapunkban, meglátva, hogy önfeledten lobogtatja a bankót a kezében. Akár egy bűnelhárításra szakosodott rendőr, a kapubejárat elé álltam, elzárva előle a kijutás lehetőségét.

– Gumicukrot és hajcsatot. Anyától kaptam rá a tízest, és most hagyjál – pattogott a kis nyelve dacosan.

– Mondd, tisztában vagy avval, hogy Zajos ezekben a percekben nagy szomjúságában még tiszta vizet sem ihat? – Hugikával beszélve hajlamos voltam túlzásokba esni, ha „szent” ügyről volt szó. – Te pedig képes vagy egészségtelen gumicukorra meg az ezredik hajcsatodra elhányni a pénzt, amikor minden kopek az életét mentheti meg?

Hugika erre kissé kelletlenül, de átadta a vagyunkáját. Feltehetően nem így cselekedett volna, ha saját részre kérem, igaz, nem is kértem volna, mert általában nem voltam útonálló, vagy ha voltam is, az csak a kapubejáró út-elállása volt Hugika előtt Zajos érdekében.

Lassanként viszont a jó néhány banki pénzbefizetés után valami úrféleség kezdett tátongani bennem, lebegő kérdésekkel: *Mikor láthatom végre Zajost? Biztosan kap enni? Beszéltek neki rólam, az örökbe fogadó apjáról?* Nem akartam, hogy a kétkedésnek még csak szikráját is felfedezze gondolataimban, de muszáj volt apával beszélgetnem az ügyről.

– Lehetséges az, hogy meglátogassuk Zajost? – kérdeztem óvatosan.

– Van cím a hirdetés mellett? – tette fel apa az igencsak ésszerű kérdést.

– Attól tartok, nincs. – furcsának tűnhet, de a kivágott hirdetés mindig a zsebemben volt. Addig egyáltalán nem éreztem hiányát a pontos címet közlő soroknak, a kérdés után viszont fájdalmasan, már-már égbekiáltóan hiányosnak találtam azt a darab cetlit.

– Esetleg próbálkozzunk számlaszám alapján az interneten keresgélni. – ajánlotta apa.

Pontos címet sajnos itt sem találtunk. Apa és anya ezután (mint oly sokszor már) összedugta a fejét, majd anya vállalta a döntéshírhozást. Mielőtt evvel előrukkolt, úgy éreztem magam, mint a vádlott a bíróságon az ítélet kihirdetése előtt – minden pillanat súlyosan nehezedett a vállamra. Már-már úgy érzetem, a másodpercek a földre nyomnak, amikor anya azt mondta vidáman:

– Apa, te, Hugika és én szombaton Ungvárra megyünk, megkeressük Zajos állatkertjét. Kirándulunk egy kicsit, fagyizunk, kikapcsolódunk.

Irtózatosan hangos HURRÁ-t kiáltottam válaszként. Már péntek éjszaka úgy izgultam, hogy csak hajnalban tudtam elaludni, pedig reggel korán indultunk. Általában élvezem a hosszabb autótutakat, most azonban alig vártam, hogy megérkezzünk. Hugika, szokása szerint, végignyafogta az utazást, kétszer kellett megállnunk, hogy pisiljen – úgy vélem, evvel kapcsolatban jogosan fejeztem ki nemtetszésemet, ám apaék csendre intettek. Amikor végre feltűnt az *Uzshorod* tábla az út mentén, nagyon izgatottá váltam. Ugyan nyár eleje volt, mégis hűvösen borzongató szél kapott bele az új rövidnadrágomba, aminek a viseléséhez annyira ragaszkodtam reggel –, holott anya kihangsúlyozta, hogy fázni fogok, ha kiszállok az autóból.

Az állatkertig gyalog kellett mennünk. Hugika panaszkodott, hogy elfáradt, és apa a karjába vette. A torkomban lüktetett az izgalom, amikor átléptük az állatkert kapuját – s aztán következett a... hideg zuhany. Ugyanis érdeklődésünkre kiderült, hogy az állatkert nem adott fel semmiféle hirdetést, amely állatok örökbefogadását tűzte volna ki célul. Sőt mi több, soha sem is voltak lovak az állatkertben, csak zebrák.

A ketreceket és az üvegalitkákat ugyan végigjártuk, de a lelkeket erősen nyomasztotta a tény, hogy becsaptak. Nem a pénzt sajnáltam, inkább az érzéseket, amiket szemfényvesztő módon csalt ki belőlem valaki, aki kitalálta Zajost. Apa nem szólt – vártam, hogy megszid, vagy legalább egy-két csípős megjegyzés hagyja el a száját, a hiszékenységet jellemezve. De nem mondott semmit, csak megfogta a kezem, és úgy sétáltunk az állatkertben. Emlékszem, hat éves koromig vezettek a szüleim kézen fogva az utcán, addig, ameddig ki nem kértem magamnak a dolgot, jelezvén, hogy nem vagyok már dedós. Most viszont örültem, hogy

ezúttal apával kézen fogva sétáltunk. Így könnyebb volt elviselni a csalódottság okozta ürességet és elnyomni a könnyeket.

Este, miután hazaértünk, és vacsora után aludni tértünk, a fáradtság ellenére is ébren hanykolódtam az ágyamban. Egyszerre tört a matrac, túlmelegített a takaró, kényelmetlen volt a párna – pedig máskor az ágyam volt a legkényelmesebb bútordarab a szobámban. Végül úgy éreztem, szomjas is vagyok, és kibaktattam a konyhába. Anyáék szobájának ajtaja résnyire nyitva volt, s csendes beszélgetés-foszlányok úsztak be a fülembe. Közelebb léptem, hallgatóztam.

– Úgy sajnáltam Misit. Korán kellett szembesülnie avval, hogy csalódásokkal teljes ez a kegyetlen világ – mondta anya.

– Isten a szülőkre bízta a kis lelkeket, vigyáznunk kell rájuk. A gyerekek törékeny szentek – válaszolt apa.

Halkan visszamentem a szobámba. Már nem forgolódtam az ágyamban. Megnyugodtam. Hisz törékeny szent vagyok, de soha sem leszek egyedül a gondjaimmal.

A VÁNDOR

A felejtés kék homályában lakott: nem volt túl eseménydús itt élni. Csak kockás porfelhők szolgáltak zsámolyul az el nem koptatott cipőknek. Általában éjszaka honolt: a sarki fény gyakoribb vendégként tartózkodott északon, mint nála bármilyen kivilágítás. Néha egy-két villám erősen darabkákra szakította az eget, ám úgy találta, ez igazán elhanyagolható. Fel se fogta, hogy ettől fáj a feje. Ugyanis a villanások mély lyukat ütöttek szemébe, ahol látomásokat idéztek elő. Ilyenkor erősen hadonászott. Ha kamerával rögzítették volna ezt a mozdulatsorozatot, aztán levetítik neki, biztosan letagadja önmagát. Olyan volt ez, mint egy tánc, lassú és ütemes, ékes és bájos, szorongó és önváddal teli, tánc a szabadulásért, és... az emlékezetért...

— Elmegyek, és megkeresek valakit. Légüres tér van bennem nélküle.

— Kit keresel meg? Ismered?

— Fizikálisan nem, de amúgy ismerem. Ha szembejön velem, tudni fogom, hogy ő az.

— Ne beszélj ostobaságokat. Törődj inkább gyakorlatiasabb dolgokkal. Nincs semmi tennivalód?

— Azonnal elindulok, hogy megkeressem. Nem tudom, meddig élek én, meddig ő.

— Mit csináltál magaddal? Megijesztesz. Azon legalább gondolkodtál, mit fogsz enni a nagy úton, ha az a valaki nem a szomszédban lakik?

— Teljesen másodlagos dolog az étel.

— Majd meglátom, ugyanezt mondod-e, ha napokig nem látsz kenyeret?

— Mivel máshogy rendezte be a Jóisten mindkettőnk gondolkodási gépezetét, nem próbállak meggyőzni.

Kínos nevetés, majd merev csend állt be a beszélgetésbe. A párbeszéd egyik résztvevője kissé remegő kézzel nyúlt a kilincs után. Az ajtó nyikorgott, mintha fájna a kitérülés, aztán bezárult, tétován, súlyosan, búcsúzóan. A beszédes nyílászárók biztos azt mondták volna: viszontérintésre. Ez nem ilyen volt. Két évig hallgatott.

Éjféle hangok szóltak körös-körül. Beszéltek a fekete kövekhez, fákhöz és gilisztákhoz, nyughatatlan, láthatatlan bogarakhoz. A hold elálmosodott az égen, magára húzott egy óriási felhő-porcicát. Nehéz selyem éjpalást borult a vándor gyengülő vállára. De nem halványult a vágy kedves arca, a remény-szemek sötétjében alakot öltött valaki. Emberünk mosolygott magán: elképzelve, hogy sugarakat rajzol a Földgömbre egy nagy szögmérővel, kijelöli, hol járt és hol nem, majd bonyolult számítások eredményeit osztja, szorozza. Így a mértan józan pajtásként megmutatná, merre induljon.

Mintha összevesztek volna Talajjal, és bosszúból tenné, úgy perzselte a Nap: szenvedélyesen, a részleges pusztítás vágyával. Főnök volt: parancsára elbujdosott a szél, még pajkos fuvallatgyermekai is sziklák mögé rejtőztek. Az élő meg gyötrődött. A vándor tekintetét elhalványította a szűrős levegőpiszok, bőrét alaktalan lángnyelvek kószolgtatták, ajka száraz vonala szomjúságot bizonygatott.

— Feloldanál, ha tehetnéd — mosolygott a vándor, kicsit gúnyosan, kicsit tehetetlenül az eső szitáló kódére. A víz gödröket nyaldosott a talajba, lassan megölte a port. Elűzte a mindenhol jelenlévő gilisztákat, hogy nemsokára mámorosan térjenek vissza.

A fagy kemény ökle egyenesen ütött arcba mindent, ami rendelkezett arccal. A vándor azon töprengett, miért a lábba kapaszkodik a hideg először, hogy aztán felkússzon a mellkason

át a homlokig, ott beugorjon az orrba, s egyből azt érezze, az élő, útörző szoborként kell odaragadnia a földhöz az idők végezetéig.

— Mégis csak barátod, a Jóisten gyúrta porbolygó — szólt magához. — Egy éve nem beszéltél emberrel. Mintha nem is hiányozna. Lehet, hogy nem valakit, hanem csak a magányt kerested.

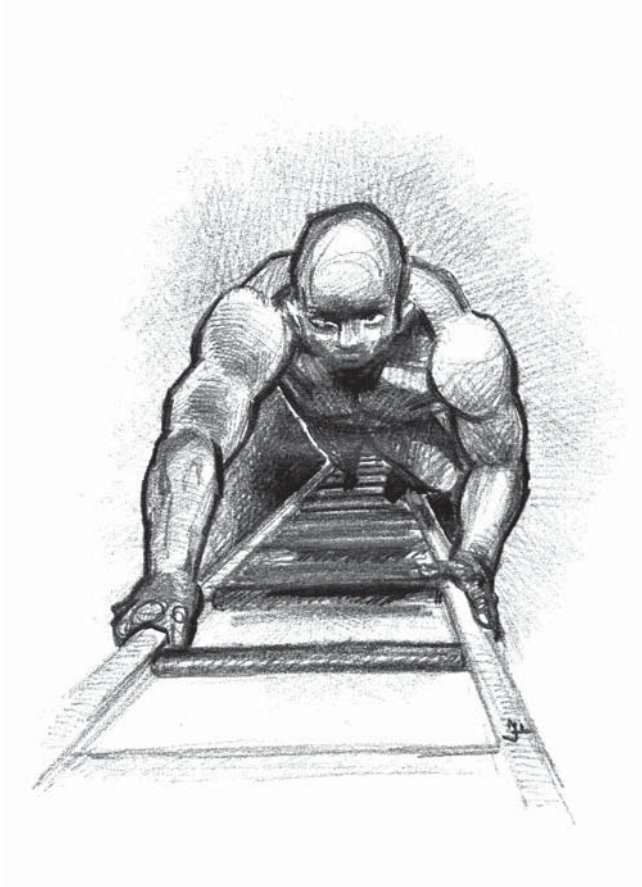
Félig elégedetten barangolt tovább. Nem hökkent meg, sőt, mintha számított volna ilyesmire, úgy fogadta a magasban végződő falétrát, melynek legalacsonyabb fokára pont rálépett a ködben. A következőre reflexszerűen, az azt követőre pedig tudatosan lépdelt felfelé, a háta mögött sűrűsödött, előtte tisztult a homály. A füle mellett suttogásba fulladt kiáltások hallatszottak, mintha a nevét is ki lehetett volna venni, de senkit nem látott. A visszafordulásra nem készítette óvatoskodás, nem is ismerte igazán ezt az alapvető életösztönt. Már jó ideje mászott, csukott szemmel, mert úgy esett a legjobban kissé eltompult érzékeinek. Egy idő után nem volt több létrafok. Pókhálós csapóajtó fogadta. Csalódott: ekkor vallotta be magának, hogy azt remélte, a létra a mennybe vezet, ahol egy ragyogó égi kapu mögött a Jóisten várja. Az igazi Isten, aki a számára a legkedvesebbeket így szólítja magához, leeresztett létrával. Végigsimította a deszkákat, néhány éles száka a tenyerébe fúródott. Elcsigázott vállával belökte, s az ajtó hangtalanul kinyílt. A padláson találta magát, rég elfelejtett zugban, póktalan pókhálók fergetegében. Sötét köpenyes alak ült egy fatuskón, az ábrázata rendkívül ismerős volt. Jellegzetes, sötét szemek, szögletes áll, hegyes orr, éppen beharapott alsó ajak. Sokat látta régebben. A tükörben.

— Tudtam, hogy egyszer eljössz — szólt a köpenyes, miután megköszöri a torkát. — Már egy örökkévalóság óta töprengtem, mit fogok mondani, ha végre betoppansz. Viszont már tudom. Ez a hely előtted sorompó.

Némán kilépett a padlásszobából, lefutott a létrán, az utolsó foknál pedig rálépett egy lábra. Női láb volt, csinos, ismerős, barna szandálos. A lábhoz kedves, jegygyűrűs kéz is tartozott, ami megragadta a vándor kezét.

— Visszajöttél? — a feleség hangja boldogságtól reszketett. —
Egyedül?

— Nem egyedül. Istennel.

A TETTEN ÉRT SZERETET

Egyszer volt egy hegy. De hol nem volt, ezért pontosítanunk kell, hogy ez a hegy éppen egy csendes berekben, kicsiny folyócska mellett magasodott, dőlyfösködött, rátartiskodott. A folyócskát Vérnek hívták, az énekesmadarak viszont kedveskedve Vérkének szólították, mivel csodakék, tiszta vizét ingyen osztotta minden szomjas arra járónak. A büszke hegy magát Nagynak nevezte, ám mindenkinek megtiltotta, hogy őt bárhogy is hívják. Azt meg egyenesen parancsba adta, hogy senki rá ne nézzen, hozzá ne szóljon. Vérke sajnálta, hogy ilyen a szomszédja. Csendesen kanyargatta, terelgette a vizet a medrében, sűrölgatta, tisztíttgatta a partot, és hullámozást játszott a széllel. Néha titokban felnézett. Ilyenkor a gőgös Nagyhegy a következőképpen fenyegette meg:

– Ne nézz engem, különben pórul jársz! Gazdag vagyok, varázserőm is van. Neked meg semmi nincs, csak a nevetséges halaid! Ha még jobban feldühítesz, megsúgom a napnak, égessen olyan forrón, hogy elpárologjon az összes vized!

Egy alkalommal apró pacsirta érintette csőrével Vérekét, hogy torkocskáját megnedvesítse. Miután ivott, vidáman csicseregni kezdett:

– Hálás vagyok a finom vízért. Te más vagy, mint ez a kevély hegy melletted. Annak fogalma sincs arról, mi a szép. A minap az orma közelében énekeltem, ő meg azt dörmögte, ha nem kotródom el gyorsan, olyan messzire fújat a széllel, hogy vissza se talállok többé.

– Engem is szokott ijesztgetni – csobogta leverten a folyó.

Rövidesen csíkos hátú őzike jött szomját csillapítani. Ő is megköszönte, hogy ihatott, majd így szólt:

— Kár, hogy nem mindenki olyan, mint te. Tegnap a testvéreimmal futkároztunk ennek a felfuvalkodott hegynek az aljánál, erre megfenyegetett: úgy megremegetteti a földet, hogy szakadékba zuhanunk.

Vérke erre még jobban elkedvetlenedett a hegy barátságtalan önteltsége miatt.

Nemsokára egész tehéncsorda érkezett a vízhez, egy Szász nevű fiatal legény terelte őket ide. A fiú megpaskolta a legtekintélyesebb, legnagyobb bika hátát és azt mondta:

— Ej, ha egyszer sok pénzem lenne, vennék egy takaros házikót meg egy jól termő földecskét édesanyámnak, akkor nem kellene neki napszámban görnyednie napestig a betevő falatért. Múltkor is úgy jött haza szegényke, hogy reszketett a két keze, mert vele szövettek meg egy hektárnyi kendert az urak. De el kell neki tartani tizenkét lurkót meg egy öreg nagyapót, hát muszáj menni, küszködni.

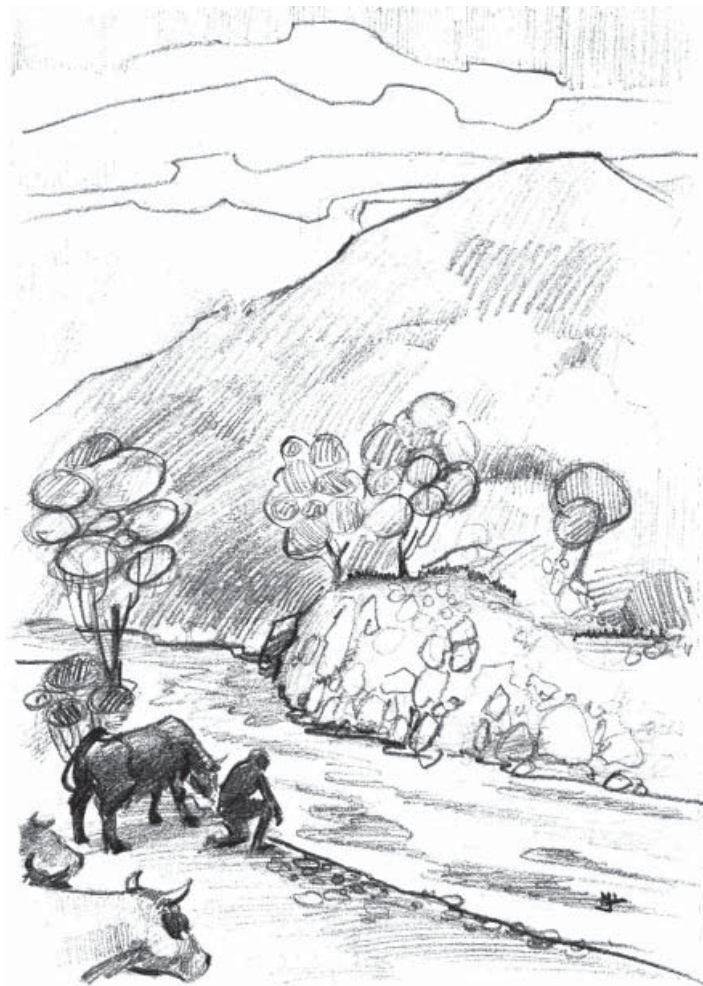
Miután ivott, a gulya továbbvonult. Vérke szeretett volna segíteni a szegény családon, de a vízen kívül semmije nem volt, amit adhatott. Leszállt az éjszaka és a csönd, csupán a tücskök ciripeltek vígan. De egyszer csak hatalmas csobbanás törte meg a mozdulatlan némaságot. Vérke érezte, hogy zuhanó szikla ütötte át, s a vízfenéken állapodott meg. Majd újabb és újabb kis és nagy kődarab zúdult alá. A folyócska feltekintett a magasba, s látta, a hegyről gurulnak le a kövek.

— Mi történik? – kérdezte.

— A könnyeim potyognak – szipogta a hegy.

— Miért sírsz?

— Mert nyomorultul érzem magam. Beláttam, hogy nincs senki, aki engem szeretne, és fojtogatni kezdett az egyedüllét érzése. Elhessegettem a pacsirtát, pedig hallgathattam volna, milyen gyönyörűen énekel. Elkergettem az őzikét, pedig nézhettem volna, milyen gondtalanul játszik. Egész életemben még soha senkinek örömet nem okoztam, és ezt megbántam. Szeretném a

pásztorlegényt jókedvre deríteni, hozzásegíteni ahhoz, hogy házat vegyen szegény édesanyjának. Mert gazdag vagyok, de mit sem érek vele. A földem alatt őrizgetek egy nagy láda aranyat. Oda fogom ezt adni a fiúnak.

Vérke vízszívét végtelen boldogság töltötte el e szavak hallatára.

Történt, hogy a Szász, a pásztorfiú ismét Vérke-parthoz irányította a szomjas gulyát. A hegy pedig, mivel varázsereje volt, egy arra szálló pillangót bikává változtatott. A pillangó-bika szilárdan megállt egy helyben, és dühösen kaparni kezdte a földet. Szász bikája nyugodtan legelészett a sűrű fűben, de ösztönei arra késztették, hogy támadja meg az idegen bikát. Egyszeriben nagy harc kerekedett kettejük között. Szász viszont nem olyan ember volt, aki megijed a saját árnyékától, s mivel védeni akarta jószágát, ezért botjával jókorát ütött az ismeretlen állatra. A lesújtott bot azonban csak a földet érintette, nagyot koppanva egy előbukkanó vasládában. Már nyoma sem volt ellenséges állatnak, csupán piciny, színes szárnyú pillangó röppent fel a felhők irányába. Szász meglepetten kiásta a ládát, felnyitotta, abban pedig nem volt más, mint temérdek csillogó aranypénz. Döbbenten bámulta az aranyat, majd megszólalt:

— Ennek a kincsnek a helyére templomot emeltetek, hálából az Úrnak. Melléje építtetem a házat édesanyámnak, a helyet pedig Berek-Szásznak fogom elnevezni, mert ebben a csodálatos ligetben csináltam meg a szerencsémet.

Így alapították meg Beregszászt, a legnagyobb magyar ajkú városkát Kárpátalján, ahol még ma is bárki megtalálja a kanyargó Vérke folyót és a Nagy hegyet, ami már nem kopár, hisz megannyi fa és bokor borítja, ahol temérdek madárka és más állatok élnek nagy békeességben.

BEFEJEZETLEN TÖRTÉNET

Az apró, berendezés nélküli konyhóban ketten üldögéltek. A helyiségben szürke selyempor terjengett, amit a beszűrődő napfény keltett életre. A bejáratra függesztve, hézagos ajtóként egy füstől fekete, rongyos pokróc lógott. A ledöngölt földpadlón megannyi papírlap hevert.

— Olvasd nekem Lukács evangéliumát, fiam. Mindegy hányadik vers, bármelyik üzenet lehet a mai napra szóló.

Ősz hajú, erősen hajlott, réveteg tekintetű ember szólt, de hangja határozott, szinte fiatalos volt az aggastyán külsőhöz képest. A tizenéves gyerek, akit „fiamnak” nevezett, engedelmesen kutatni kezdett egy nagy maroknyi elsárgult papír között, megfogott egyet és érthetően, hangosan olvasni kezdett.

— *Boldog az a szem, amely látja, amit ti láttok. Mert mondom nektek, sok próféta és király szerette volna meglátni azt, amit ti láttok, de nem látta meg, és hallani azt, amit ti hallotok, de nem hallották meg.*

Az öreg itt nagyot sóhajtott.

— Úgy kell nekünk hinni a Megváltóban, hogy nem voltunk ott vele, nem láttuk, nem hallottuk. Hinni kell, és teljessé válni ott, ahol vagyunk. Nem panaszkodhatok, szép érában éltem én is. Érdemes tanítókat, tudományokat, művészeteket ismertetett meg velem az Úr életem során. Mi, emberek, gyakran megfélemezünk arról a szeretetről, amivel tartozunk Neki és felebarátunknak. Ha tudunk igazán szeretni, jó barátokat fűj mellénk az élet szele — az öregnek könnyes lett az amúgy is homályos szeme.

— Tódor mester, miért sír? — érdeklődött a suhanc.

— Régi, régi emlékek miatt.

— Meséljen róluk, mester — szólt az őszinte kérlelés.

Az idős ember ismét mélyet sóhajtott, kissé nehézkesen felállt a földről, ahol az imént üldögélt, odasétált az egyenetlenül kivágott ablakhoz, előhúzta megsárgult zsebkendőjét és a szeméhez nyomta. Rövid szünet után csettintett a nyelvével, majd kellemes baritonján megszólalt:

— Nagybátyám kereskedő volt, de ha hajóra szállt, én soha sem kísérhettem el. Azt mondogatta ilyenkor: „Elég, ha engem nyel el a tenger, Tódor fiam”. Rendszerint hátrahagyott valamelyik faluban, vagy városban, amíg távol volt. Prágában is otthagytam egyszer egy asszonynál. Csehül nem nagyon értettem, a háziasszonyom kislánya taníttatta nekem a nyelvet. Ő hívta fel a figyelmemet a magyar fiúra is, aki a Podjebrád házban lakik – ahová rendelésre gyümölcsöt hordott a lány.

— Magyar fiú? — lepődtem meg. — De hisz én is magyar vagyok! — öröm járta át minden tagomat, úgy éreztem, mintha édestestvéremről fecsegne a cseh kislány. Elhatároztam, hogy beszélni fogok vele, mert akkor nagybátyám már hatodik hónapja távol volt. Szép anyanyelvem kellemes szófordulataival Oljának (így hívták barátnőmet) hiába fényeskedtem volna. Egyszerűen csak legyintett, ha magyarul szóltam hozzá. Nem volt hajlandó elfogadni, hogy az övén kívül más nyelv is létezik.

A következő gyümölcszállításnál elkísértem Olját a Podejbrád várba, avval a nem titkolt szándékkal, hogy megnézzem magamnak a magyar fiút. Korán indultunk, a nap még éppen csak megsimogatta a föld szegélyét. A díszes kaputoronynál ő fogadott, ami nem lepett meg, végül is a kormányzó hajlékába kértünk bebocsáttatást. Összeráncolt tekintettel mért végig, de Olját már jól ismerte, így beengedett mindkettőnket. A kapun belépve megállapítottam, hogy az épületek és maga a vár csúcsíves boltozatokkal és hatalmas ablakokkal, a divatnak megfelelően volt kialakítva. Dúslombú fák és bokrok kínáltak árnyékot a hőség idejére, melyek egyikét saját lesemnek választottam, lekuporodva, hogy ne szúrjak esetleges gyanakvó szemeket az idegen udvarban, és egyben

nyugodtan körbenézhessek. Társnőm közben elsietett, hogy átadja kosara tartalmát. Rövid ideig teljes csend uralta a halványzöld gyepet ugyanúgy, mint a zord kőfalakat. Nemsokára egy kislányt pillantottam meg, aki tarka, csipkés ruhában egy menekülő macska nyomában futkározott, majd, nagy megnyugvásomra, az utóbbi ügyesen felugrott egy magasabb kútkávéra. Öt percre rá észrevettem egy fiút, aki egy közeli, alacsonyan lévő tornácon sétálgatott fel-alá, két kezét a háta mögött összekulcsolva. Láthatóan töprengett valamin. Eldöntöttem, közelebb lépek és megszólítom, ha nem ő a magyar fiú, legfeljebb nem érti majd, amit mondok.

Közelebbről szemügyre véve középmagas kamaszt láttam, nálam soványabbat. Markáns áll és hosszú orr jellemezte arcának erőtejes vonásait, amit gesztenyebarna, hosszú haj keretezett. A ruhája alapján inkább szegény volt, mint gazdag, vékony, sűrű ingje és kopott, bordós nadrágja valaha jobb napokat láthatott. Szolgának hittem. A fiú arcán szomorkás kifejezés ült, de tagadhatatlanul volt valami délcegség (vagy inkább rátartiság) a járásában.

— Tódor vagyok, magyar. Szervusz. — szóltam félhangosan, s kihúztam magam.

Rám nézett. Meglepett volt az arca.

— Anyám küldött? — kezdett mindjárt faggatni. — Vagy Mihály bátyja? — Hangjában türelmetlen kíváncsiság érződött.

— Egyik se — válaszoltam, — magamtól jöttem.— Mosolyogva néztem a szemébe, keresve benne az örömet, amiért honfitársra talált. De csalódnom kellett.

— Akkor hát mit akarsz itt? — szinte rám förmedt.

— Mondták, hogy magyar vagy. Itt csak csehül lehet beszélni az emberekkel — kissé felbőszített lekezelő hanghordozása. — De látom, nem vagy valami barátságos, így inkább megyek, s hagyom, hogy továbbra is egyedül élvezd a csendet és a pökhendiségedet.

Sarkon fordultam, ám ekkor újra megszólalt, sokkal-sokkal szelídebben:

— Én csak híreket várok és... ez tett csalódottá.

— Hogy hívnak?

— Hunyadi Mátyásnak. Nem hallottad még a nevemet?

— Hallottam már a Hunyadiakról. Endre bátyám mesélt Hunyadi Jánosról, aki sok csatában verte meg a törököt.

— Bizony megverte! — olyan tekintettel mondta ezt, hogy ha történetesen töröknek születek, biztosan holtan rogyok össze tőle.

— Az én apám igen-igen jó katona volt. Ki akarta úzni a törököt egész Európából.

Ekkor meghallottam Olja hangját, az üres kosarat lengette, s hívott, hogy mennünk kell. Mátyást szerettem volna magunkkal hívni, a számomra kedves prágai zezzugokat megmutatni, és tovább hallgatni újdonsült barátom történetét. De legnagyobb meglepetésemre közölte, hogy innen ő sehova se mehet. A lány már a kapunál állt, mögötte a marcona kapuőr, aki engem keresett szűrős szemével, így jobbnak láttam indulni.

Ezután mindig elkísértem Olját a kormányzó házába, azzal az ürüggyel, hogy én segítek cipelni a kosarat. A kapuőr is megszokta az ábrázomat. Mátyással rengeteget beszélgettünk. Elmondta, túszként várja Prágában azt, hogy érte jöjjenek Magyarországról, és hazavigyék. Biztosított róla, hogy bár fogoly a házban, de nem bánnak vele rosszul. Édesapjáról is sok mindent megtudtam, és ámulattal hallgattam. Hunyadi János remek hadvezér volt. Azt akarta, hogy a török ellen összefogjon minden európai uralkodó és a déli népek. Nem lehetett mindenkire számítani: nehezen, de összegyűlt egy harmincötezer fős sereg. Az élére Ulászló király állt, ám a had lelke Hunyadi volt. Átkeltek a Dunán, sorra nyerték a csatákat és egészen Balkán-hegységig eljutottak, de beköszöntött a rettentő hideg tél, élelmet pedig nem kapott a sereg (átéreztem minden szavát Mátyás elbeszélésének, a hideget, az éhséget és az ellenség fenyegetését). A kényszer rávitte Hunyadiékat, hogy elfogadják a szultán békeajánlatát. A magyar királynak visszaadták Szendrőt és Galambócot.

Mátyást nem kellett nógatnom, szívesen és büszkén ecsetelte az édesapjához fűződő nagy tetteket, én pedig hálás hallgatóság voltam. Néha viszont a legizgalmasabb részeknél kellett abbahagynia, mert a kapuőr a keresésemre indult, hogy hol vagyok már, ilyenkor mennem kellett; vagy a palota lakói meg a szolgák jöttek-mentek a közelben, olyankor félrehúzódtunk, elbújtunk, de ebből is játékot csináltunk, soha nem vett észre minket senki.

Barátomtól hazaérve újra végiggondoltam a hallott eseményeket. Elképzeltem Hunyadi seregét, ahogy rákényszerült a háború folytatására (a vesztébe rohanó király becsvágya miatt) és a képet, ahogy a magyar sereg ötöde a harcmezőn maradt előbb Várnában, majd Rigómezőnél. Lélekben visszaléptem a csatátérre, beszívtam a sóhajokkal telített levegőt. Gyászdal mormoltam a temetetlenekért.

Kipirult arccal és erősen dobogó szívvel hallgattam végig a Nádorfehérvár megvédéséről szóló történetet. A várat az ellenségnek túlerővel sem sikerült elfoglalnia, hisz minden hazafi, nemcsak katonák, de parasztok, kétkezi munkások és diákok is fegyvert fogtak a temérdek elszánt mohamedán ellen. Mély tiszteletet éreztem a Mátyás által dicsért Dugovics Titusz iránt, aki inkább magával rántotta a törököt a mélybe, mintsem hagyta volna, hogy az kitűzze az utálatos lófarkas zászlót a vár tetejére. Gondolatban én is sárga bugyogós, harcsabajuszos törökkel viaskodtam, és a szív duzzasztotta meg az erőt a karomban, de úgy, hogy az ellenség meg se bírt moccani a szorításomtól.

— Mi történt azután? Hol nyert még csatát édesapád? — faggattam az elbeszélőt a nádorfehérvári dicsőségről hallottak miatt feltűzelve. De nem kaptam választ. Könnyek gyűltek össze a szürkés-kék szemekben, a sűrű szempillák sátra alatt. Rögtön megértettem, hogy a nagy törökverő nem vívott már több csatát.

— Betegség vitte el — mondta csendesen.

Akkor halkan elköszöntem és elindultam a kapu felé. De én is jeges ujjak szorítását éreztem a bensőmben.

Mátyással sok egyéb témánk is volt. Mikor elmondtam, hogy jártam iskolába Pádovában, egészen izgatott lett. Szerette az irodalmat, akárcsak én. Mindketten ismertük Dante és Petrarca írásait, és azt a nézetet vallottuk, miszerint a halandó ember eredendően jó, és nem gonosz, képes önálló döntéseket hozni sorsa felől. Mátyás rengeteg példát tudott felhozni filozofálásának alátámasztására, ám ugyanannyit más elméletek megcáfolására is. Remek vitapartner volt, gyakran tréfából feltüzeltem színlelt álláspontjaimmal: olyankor szenvedélyesen vette védelembe a maga igazát. Ismerte a legtöbb ókori görög és római szerzőt, de a történelem letűnt nagy alakjait is. Észrevettem, hogy III. Alekszandrosz, a híres makedón hódító személyisége és érdemei különösképp érdekelték, vele kapcsolatos hiányos ismereteimnek módfelett örülve részletezte a nagy perzsaverő újabb és újabb hódításainak történetét. Kiemelte a szúzai menyegző jelentőségét (amikor tízezer görög és makedón katona kötött házasságot perzsa nőkkel) – mint taktikus lépést a hatalom megszilárdítására az óriásira nőtt birodalomban.

— Nagyon művelt fiú vagy, Tódor — mondta egy alkalommal — , ha egyszer elkerülök innen, akkor sem szeretnék elveszíteni szem elől.

Jól estek a szavai. Nem mondunk ilyesmit olyan embernek, akit nem szeretünk meg.

Közben rohant az idő. A hetek hónapokba folytak át. Jéghideg idővel köszöntött be a tél, nem gyümölcsbordár voltam már akkor, hisz háziasszonyomnak is kifogytak a tartalékai, hanem átavanzsáltam alkalmi inasnak a Podjebrád kastélyba; hol sepregetést, hol favágást vállaltam el csak azért, hogy továbbra is együtt lehessünk Mátyással. A szakácsnő pedig örült nekem, mert amit én kértem bérként, azt egy önérzetes koldus is visszahajította volna. Katalinnal, a macskahajkurászó kislánnyal is megismerkedtem, igaz, nem kedveltem meg, mert nyafka volt és önző, úgyhogy lehetőleg kerültem. Egy nap viszont – jól emlékszem

a dátumra is, február kilencedike volt – hiába kéredzkedtem be a kapubejárón, mert nem találtam ott Mátyást. Szólítani kezdtem egy kutyamama kétségbeesésével, aki visszatérve az alomba, észreveszi, hogy a kutyakölyköknek csak hült helye maradt. Jól megszokott rejtekemben, egy általam e célból megrakott rőzsecsomó mögött a hidegtől vacogva vártam egészen sötétedésig, hátha előtűnik, hátha beteg, vagy bántották, esetleg üzeni akar, de nem történt semmi. A hidegtől meggémberedett tagokkal, de a csalódottságtól még inkább leverten elindultam haza.

– Mit csináltál itt ilyen hosszú ideig, fiú? Talán veled főztek meg a vacsorát is? – szólított meg a kapuőr a bejáratnál.

Még neki is magyarázkodhatok – szomorkodtam magamban.

– Ni már, neked olyan a képed, mint akinek megölték az anyját. Minek lógatod úgy az orrod? Felszántod vele az utat.

– Volt itt egy fiú – kezdtem – , Hunyadi Mátyás.

– Ha volt, akkor már nincsen. Elvitték még tegnap, eljött érte Budáról Szilágyi János nagy pompával, cifra kísérettel. Felöltöztették, mint egy kiskirályt, tán az is lesz belőle. György uram majd a kezét csókolgatta kifelé menet, pedig már jó ideje itt tartotta, mint egy kalitkás madárkát.

Boldog is voltam, meg nem is a hír hallatára. Kiszabadult a rab, de elment a barát. Visszaballagtam a lakhelyemre, s többé felé se néztem a Podjebrádkának.

Ezután időm nagy részét a szobámban töltöttem, olvastam és négysoros költeményekkel próbálkoztam. A nyárról irogattam, mert ki nem állhattam a dermesztő hideget odakint, a fantáziám egy kicsit melengette a szívemet. Sokat váratott magára a tavaszi enyhülés, de nem egyedül jött, így nem haragudhattam rá, mert nagybátyám is megérkezett. Kimondhatatlanul örültem, hogy épségben újra láthatom. Most is olyan vidáman mosolygós arcú és ruganyos léptű volt, mint amikor elváltunk, talán csak a hajában világított több fehér szál. Meséltem neki Mátyásról, arról, milyen jó barátok lettünk, és hogy milyen méltatlan módon lett vége a

találkozásinknak. Bátyám meglepetésében csak hallgatott, nem számított arra, hogy Hunyadi Mátyással ilyen jó ismeretséget kötök.

— Tódor fiam, te nem tudod, hogy hová vitték Mátyást?— kérdezte csillogó szemekkel.

— Budára vitték nagy kísérettel. Biztos rábíztak valamit.

— Rá bizony, még ám az országot — mosolygott bátyja.

Megértettem, hogy király lett Mátyásból.

— Elmegyünk-e a barátodhoz Budára?

— Nem megyünk — vágtam rá rögtön —. Nem tudom, hogyan kell a királynak hódolni, és ha olyan nagy király, akkor keressen meg ő engem! — igazából a sértett önérzet beszélt belőlem.

Bátyám nem erőltette a dolgot, így nemsokára ismét Itáliába vettük utunkat. Elhagytuk Prágát, és úgy éreztem, mintha én is madárkalitkából szabadulnék.

Évek múltán az élet úgy hozta, hogy egy jó barátom Budára hívott magával. Drága bátyám ekkor már nem volt velem; nem a „tenger nyelte le” (ahogyan azt ő mindig előre számításba vette hajóútjai előtt), hanem hirtelen szívmegállás vitte el nagy fájdalomra. Én már harmadik éve Firenzében éltem Aldával, olasz feleségemmel. Érdeklődésem széles körre terjedt ki ez idő tájt. Foglalkoztam matematikával, csillagászattal, építéssel, térképészettel és márványszobrászattal is. Mivel divat volt sok dologhoz érteni, minden újban kipróbáltam magam kisebb-nagyobb sikerrel. Filippino Lippi, a már említett jó barát (és kitűnő festő) tehát megkért, kísérjem el Magyarországra. Ennek az volt a fő oka, hogy én is festegetni kezdtem, ami sokak szerint egész jól ment. Élveztem a portrékészítést, és az új kihívásokat annál inkább, Budán pedig utoljára akkor jártam, amikor még éltek a szüleim. Itáliában nem volt titok, hogy a magyarok királyát, az én egykori Mátyás ismerősömet mennyire érdeklik a tudományok és a művészetek, s hogy nem egy olasz mester hagyta már el a hazáját azért, hogy meghívásra szétnézzen Magyarországon.

Az út hosszú és kimerítő volt. Többször meg kellett állnunk, mert a kocsink elé fogott lovaknak pihenésre volt szüksége ahhoz, hogy képesek legyenek minket Budáig elszállítani. Nagy szerencsénkre nem esett az eső, hiszen a vizes kátyúk miatt az amúgy se egyenletes úton még napokkal elhúzódott volna az utazás. De Filippino barátommal élmény volt az út: azonkívül, hogy a festéskor való színkeverés lehetőségein elméltünk, folyamatosan előrukkoltunk újabb és újabb tréfás, hatsoros költeményekkel, melyeknek témája egy-egy itáliai törekvő, gögös vagy épp idélen politikus volt.

Nem számítottam arra, hogy átlépve Magyarország poros határát, el fogok érzékenyülni. Ismeretlennek tűntek, mégsem voltak idegenek vagy semmitmondóak az arcok, az épületek és a magyar nap. Ahogy Buda felé közeledtünk, egyre inkább az foglalkoztatott, vajon a király megismeri-e az arcom, ami az ifjúkor lágy vonásait már lassan elfeledte; s én fogom-e látni a szemében ugyanazt a bizonyosságot, amikor azt mondta, nem akar szem elől veszíteni egy ilyen barátot, mint én?

Miután kiszálltunk, markáns épület látványa fogadott minket, mely nem sokban tért el az itáliai, előkelő, főúri palotáktól. A kapunál katonák állták utunkat, de megtudván, mi járatban vagyunk, készségesen beengedtek. A bokrokkal, virágokkal beültetett udvar kb. 50 méter hosszú volt, melynek főbejáratához kettős lépcső vezetett. A főbejárat vörös márványból volt faragva, kapuszárnyait, Herkulest ábrázoló domborművek ékesítették (a mitológiai hőst könnyen felismertem, mert Firenzében számos hasonló ábrázolását láttam már). Aranyozott kazettás mennyezetű terembe értünk. Az ajtóban szolgák álltak, akik megkérdezték nevünket, s azzal bíztattak, a király nemsokára fogad bennünket. Innivalóval és étellel kínáltak, ami kissé felfrissítette a fárasztó út után igencsak megviselt testünket. Tíz perc telhetett el, majd kinyílt egy szintén vörös márvány keretű ajtó, amin betessékeltek minket a trónterembe. Boltozatos terem volt ez is, akár a többi, a

falakat színes freskók borították, a kandalló faragott jelvényekkel és gudrigákkal, a padlótéglák emblémákkal voltak díszítve. A trónon pedig maga Mátyás ült, körülötte okos képű udvaroncok és tanácsnokok álldogáltak. Egykori barátom sokat változott, talán a kellenél idősebbnek látszott és zömökebbnek, arcvonásai halványabbak voltak. Szájának vonala lekonyult, haja – talán túl korán is – őszbe vegyült. De kutató, barátságos szemei ugyanúgy, mint tekintélyesen előreugró orra, a régi vidámságukban egészítették ki a koronás arcot.

– Kik vagytok, barátaim? – kérdezte kedélyes, mély hangján.

Előbb Filippino mutatkozott be, akinek a nevét a király már ismerte, hisz nem egy alkotása osztozott a palota falain más, híres mesterek festményeivel.

– Tódor vagyok, magyar – s meghajtottam a fejemet. Ugyanaz a mondat hangzott el a számból, mint sok évvel ezelőtt, első találkozásunkkor, Prágában. Vártam a reakciót, majdnem biztos voltam abban, hogy nem mond neki semmit a nevem. De tévedtem.

– Eljöttél hát, Tódor, kedves barátom, prágai vigaszadóm, támaszom?

Lelépett a trónjáról, kitérte karjait, és átölelt. Nem csak a meglepettség némított el, hanem a torkomat szorongató, visszatartott zokogás is. Percekig a vállamon tartotta a kezét, és az arcomat kutatta. Aztán körülnézett a teremben, s ünnepélyes hangon megszólalt:

– Ez az ember itt a legjobb barátom. A legélesebb eszű és legigazabb ember, úgy bánjon vele mindenki itt, Magyarországon!

Természetesen túlzásnak éreztem a személyemről hallott bókokat, de repestem az örömtől, hogy így beszél rólam, aki magamat régen elfeledtettem hitem.

Két hónapot terveztem eltölteni Mátyás udvarában, de fél év lett belőle. Újra szellemi társakká váltunk, a nap java részében kísérete részét képeztem. Érdeklődésemre mindent elmesélt királlyá választásának körülményeiről. Nagybátyja, Szilágyi

Mihály hívei és korábbi nevelője, Vitéz János (aki ekkorra a főpapi címet töltötte be), valamint a szentszék is az ő trónutódlása mellett szállt síkra. Velük szemben a bárói liga Garai László országnádort támogatta. Ám a Szilágyi pártnak sikerült véghezvinni akaratát, amiben nem csekély szerepet játszott a mögöttük álló tekintélyes számú katonaság. 1458. január 24-én főúri küldöttség indult el Budára, megkongatták a harangokat, s alkonyatra értek el a főváros hátáráig. Az ünneplők hada sokezesre duzzadt, a Duna vize pedig a nagy hidegben annyira befagyott, hogy elbírta az örvendező tömeget. A főúri rendek itt Hunyadi Mátyást Magyarország uralkodójává kiáltották ki és díszes követség indult el Prágába, az újdonsült királyért; egy másik pedig Habsburg III. Frigyes elé járult, hogy hazahozza a szent koronát, aminek már 18 éve hányatott volt a sorsa. A fiatal uralkodót sikerült hazahozni, de a bécsi követség nem járt sikerrel, mivelhogy Frigyesnek esze ágában sem volt visszaszolgáltatni a magyar koronát, azaz nem ismerte el Mátyást, sokkal inkább magának szerette volna Magyarország trónját. Így lett király – egy ideig korona nélkül – az én kedves prágai cimborámból. 15 évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy visszakapja a diadémot a német-római császártól 80000 aranyforintért. Ugyanekkor Bécsújhelyen megegyeztek abban, ha bármelyikük jogos örökös nélkül hal meg, annak trónját megörökli az életben maradt.

— Ej, Tódor — mondta nagy sóhajtással. Attól félek, úgy kell elmennem, hogy nem az én vérem követ majd a trónon. Több éve már annak, hogy Beatrix a feleségem, és mégsem áld meg minket az Úr fiúval, de még lánnyal se.

Megtudtam, hogy az egykori, általam nyafkának és állatkínzónak tartott cseh kislány, Podjebrád Katalin volt a király első felesége, de a szerencsétlent szülés közben, kisfiával együtt magához szólította a Jóisten. Beatrixot később vette el feleségül.

Mátyás büszkén mutatta be nekem a birodalmát. Kedvenc helye a könyvtár volt, amit palotájának Dunára néző részében rendezett

be. Itt az ajtókat és kandallókat a gyűrűt tartó hollót ábrázoló királyi címer díszítette, a falakat pedig égitesteket ábrázoló falfestmények borították. A könyvek, levelek, kódexek egy része Európa különböző tájairól származott. A páratlan gyűjtemény barátom kifinomult irodalmi ízlését és haladó szellemiségét tükrözte. Még soha nem láttam ennyi kötetet együtt sem azelőtt, sem azután. Budán meglepetésemre nyomda is működött, egy Hess András nevezetű nyomdász vezetésével. Élvezetes órákat töltöttünk az ég tanulmányozásával is, hisz az országban három csillagvizsgálót építetett.

A bámulatos építkezések gyöngye a Visegrádi palota volt, amit címerekkel díszített, óriási zárterkély és vörös márványból faragott oroszlános kút tett különlegessé. De lenyűgöző alkotás volt a Herkules- és a Múzsák kútja is éppúgy, mint maga a palotakápolna és a lovagi tornapálya lelátója. Olasz mesterek alkotásai voltak ezek, egyiküket, Gregorio di Lorenzi mestert én is jól ismertem, aki a király megbízásából Madonnaszobrot faragott a palota díszítésére.

Egy alkalommal megmutatta nekem Mátyás a hadseregét. Több ezer harcos vonult ekkor fel előttünk rendezett sorokban. A seregnek különböző alakulatai voltak: a támadásra is alkalmas gyalogság, a tüzérség, a nehéz páncélzatú lovasság és a könnyűlovasság. A hadoszlopoknak saját lobogói voltak, amikre a keresztény hit, a Hunyadi-ház és a dicsőséges magyar nemzet, továbbá dalmát, cseh és osztrák címereket festettek. A lovasok is feltűzték kopjájukra a maguk zászlaját, ami még parádésabbá tette a szemlét. Hasonlót sem volt alkalmam látni azelőtt. Temérdek ember állt feszes vigyázban egymás mellett, mégis némaság töltötte be a teret.

—Ezek a legények—magyarázta—sok töröknyakatszorongattak már meg. Együtt vettük be Morvaországot, Sziléziát és Lausitzot. Egy emberként állnak mellém, ha harcolni kell. Nincs közöttük olyan, aki ne tenné meg, amit a feljebbvalója parancsba ad. A múlt évben délen csatáztunk, ahol egy katonámra két ellenséges harcos

jutott, de a mijeink közül egy se szaladt haza ijedtében, hanem bátran mentek előre, a haláltól senki se fél. Nem raboltak még soha ki legyőzött területen szerencsétlen parasztot, nem fosztogattak gazdag városokban és falvakban sem, mert méltányos zsoldot fizetek nekik a hadviselésért. Hűek hozzám akkor is, ha legtöbbször huszita, morva, lengyel vagy akár német. Jó társa itt egymásnak minden katona, ha valamelyikük torkához észrevétlenül ellenséges lándzsa irányulna, kettétörik azt a lándzsát, de még a tartóját is. Nem pártütők, s nem árulják el sem vezetőjüket, sem egymást.

Elérzékenyültem, mikor elmesélte, hogy Jajcánál egy csata alkalmával egyik fiatal harcosa könnyebb sebet kapva földre zuhant, akire a török lélekkilövő utolsó szúrását akart mérni, de látta ezt a fiú idősebb bajtársa, aki vele egy időben kis sérüléssel szintén eldőlt, s inkább ráfeküdt az ifjúra, átvállalva a halált, csak hogy megmentse őt. Jó példa volt ez a keresztényi szeretetre is.

Egy alkalommal megkért Mátyás, készítsek róla portét. Megpróbáltam, de sikertelenül. Nem azért, mert elfelejtettem rajzolni, hanem mert képtelen voltam egy képbe belefesteni mindazt a műveltséget, felvilágosultságot, katonai tehetséget, és mindenekfelett emberiességet, ami Mátyás volt.

Nemsokára érkezett a búcsúzás ideje. Vissza kellett térnem Itáliába, hiszen várt rám Alda. Királyom biztatott, jöjjenek minél előbb vissza, költözzünk Magyarországra, udvarában megbecsült helyem lesz. Rábólintottam, de nem azért, mert megbecsült helyem lesz...

— Tódor mester, miért nem meséli tovább, Magyarországon élt ezután Alda asszonnyal? — kérlelte a gyerek az öreget.

De az öreg hallgatásba burkolózott. Lehajtotta galambősz fejét a térdére. A fiú érezte, most nem alkalmas sem kérlelni, sem tovább maradni. Szinte lábujjhegyen ment ki. Az aggastyán hosszú idő múlva emelte csak fel a tekintetét, újra előhúzta zsebkendőjét, s ügyetlenül, remegő kézzel itatgatta könnyektől nedves ruháját.

Megszólalt, csak úgy magának, de a hangja már nem volt fiatalos, sem csengő, inkább öreges, reszketeg, elfűlő:

— Mikor Itáliából visszatértem, hiába kerestem, akárcsak azon a hideg napon Prágában. Ismét követség jött érte, ám most égi – örökre elvitték. Itt hagyta a trónját, a kedves könyvtárát és a dicsőséges hadseregét. A legnagyobb baj viszont az volt, hogy magára maradt az ország, mint egy fészeknyi fióka, akiknek lelőtték az anyját, mielőtt megtanította volna őket repülni...

A KERESZTGYEREK

Elza, a csontos arcú, középkorú cigányasszony gyakran benézett hozzánk egy időben. Édesanyámat „barátnőmnek” és „komasszonynak” hívta. Ez engem módfelett zavart – főként az utóbbi „kitüntető” megszólítást szégyelltem. Gyermekefejjel valamiféle rokoni szálat sejtettem a dologban, noha tisztában voltam azzal, hogy a keresztanyaság szüli a komaságot. Arról azonban, hogy az én anyámnak ki lehet az a bizonyos cigány keresztgyereke, fogalmam sem volt. Keresztelőre mindenesetre nem voltunk.

Elza szokás szerint mindig megivott nálunk egy kávé, s közben így bókolt:

– *Olyan szíp vagy, komasszony, meg ez a jányod is.* – itt a nővéremre célzott.

Alighanem azért haragudtam rá általában, mert engem nem csodált. Ha tehettem, elutasító képet vágtam, amikor Elza becsörtetett hozzánk. Tegeztem, amivel az iránta való tiszteletlenségemet hangsúlyoztam ki. Szerettem volna, ha soha többé nem jön, és nem „piszkolja” össze a kávécsészéinket a szájával. Tiltakozóan hangos léptekkel hagytam el a konyhát, amikor épp leült. Egy alkalommal, mikor elment, durcásan róttam fel anyámnak:

– Minek jön mindig ide ez az Elza? Olyan bűdös.

– Elza tiszta cigány. Rendes is. – válaszolt anyám.

Nem értettem egyet vele, de hallgattam.

– Egyedül neveli az unokáját. – folytatta.

– Csak nem az unokája a „keresztfiad”? – faggattam gúnyosan.

– De igen. Az anyja tizenöt évesen szülte. Otthagytá Elzának, mert ő nem akart vele küszködni. Beteg az a kisgyermek. – anyám

szomorúan bámulta a linóleumot. Mindig mély bánat áradt a szeméből, ha beteg gyerekekről volt szó.

– Nem is voltunk a keresztelőre! Hogyan lehetséges, hogy a keresztfiad az a gyerek? – tereltem vissza a témát az általam kívánt mederbe.

– A cigányok szerencsésnek tartják, ha *magyar* embert hívhatnak meg keresztanyának vagy keresztapának. Örülnek a kis pénznek is, amit kapnak ilyenkor a keresztszülőktől. Nincs csinnadratta. Egyszerűen megkérnek rá, s ha elvállalod, akkor rögvest komaságba kerültek.

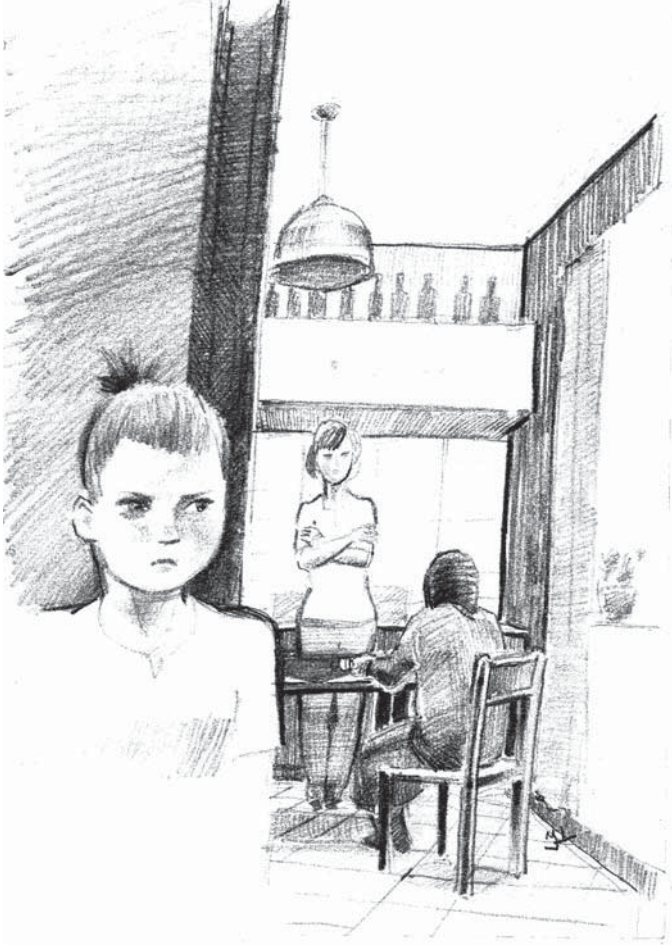
– Na, engem aztán kérlelhetnének. Biztos nemet mondanék – ilyen voltam akkor, tizenegy évesen.

Húsvétkor újra benézett hozzánk Elza. Nem egyedül. Elhozta az unokáját. Úgy éreztem, alkalmatlankodnak. (Egy ilyen szép ünnepen, mint a Húsvét! Ilyenkor az ember sokkal „előkelőbb” vendégeket vár). Anyám behívta Elzát és a gyereket a szobába. Előtte kizárólag a konyhában tartózkodhatott. Az ebédlőasztalunk mellett ülve ették a finom habos süteményt. Pusztítani vágyó, tüzes vulkánként fortyogtam belül, mire anyám pont engem kért meg, hogy hozzak a gyerekeknek egy szép játékot. Engedelmeskedtem. Mondanom sem kell, mennyire szívélyesen. Kiválasztottam a játékaim közül azt, amelyiket leginkább gyűlöltem és átadtam anyámnak.

– Ne nekem, hanem Ferikének add. – nézett rám meglepetten.

Kelletlenül, tüntetően hangos sóhajtozással (jeleztvén az „óriási áldozatot”) léptem oda a kisfiúhoz, akit Elza az ölében tartott. Akkor tűnt fel csak: mióta megérkeztek, folyton az ölében van a gyerek, jóllehet, már három-négy éves lehetett. Szelíden, örömmel nézett rám a kicsi. Feltűnően mély gödör volt a jobboldali halántékán (ma már tudom, hogy szülési fogó horpasztotta be azt a gyenge kis fejet).

– Nesze – nyomtam a kezébe a kiselejtezett buratyniót. – Nem tud járni ez a gyerek, Elza? – kérdeztem unott tréfálkozással.

– *Biz' nem tud ez, csillagom. Beszélni se. Beteg az íletem. Baj van a kis fejivel. Ni, hogy tönkretették az orvosok.* – avval rámutatott a már említett mélyedésre.

Elza tovább beszélt. Már nem tudtam rá figyelni. Kifutottam a szobából a kertbe. Mindig odaszaladtam, ha felzaklatott az élet. Síráshoz közeli állapotba kerültem, de visszafojtottam. A legtisztább áprilisi égbolton gyapjúpamacs felhők vándoroltak. Én azonban erőnek erejével túl akartam látni az égen. A mennyel volt dolgom. Ahol Isten van. Szokásom szerint szuggerálva kerestem egy rést, ahová bepillanthatok, hogy igazán beszélhessek Vele. A kisfiúró, hogy milyen beteg. És magamról, hogy milyen rossz gyerek vagyok. Bántam már mindent.

A BELLUS INFLATUS

– Nagy ötletem van, Tóbikám! – platinafogak villantak. Ezen értékes műtárgyak gazdája hamiskásan mosolygott. Tekintélyes tokája megremegett.

– Hallgatom, főnök – sóhajtott a kölyökképű.

– Ha-mi-sí-tás – tagolta a főnök.

– Pénzt hamísítsunk?

– Nem, nem. Márkás technikai eszközöket. Mosógépet, mosogatógépet, gázkazánt, hűtőszekrényt, tévét... Összerakjátok a masinákat valamiből, aztán gyönyörűen ráragasztjátok a márkajelzéseket: Samsung, Zanussi, Ardo, Whirlpool ... – szuszogta a főnök.

Főnök kecsesen lengette karját, miközben előadta az ötleteit. Ez a fiút egy szimfonikus zenekart vezényelő karmesterre emlékeztette.

– Elmés elgondolás. Viszont, ha megenged egy szerény megjegyzést, én amellet vagyok, hogy hamísítsunk inkább pénzt. Gondoljon bele, nem lenne ez egyszerűbb? – tudakolta Tóbi.

– Egyszerűbb lenne, de hová lesz így a művészet, fiam? Úgy látszik, nem vagy tisztában azzal, hogy a bűnözés igazából egy művészeti ág. Tehetséget és finom lelki érzékenységet kíván meg.

Tóbi jobbnak látta csendben maradni. A főnök továbbra is láthatatlan zenekart irányított a karjával, miközben így folytatta a tervbonyolítást:

– Hamísítani fogunk ruhákat, élelmiszert is. Ezeket a dolgokat minden nap megveszik az emberek. Egy kis kémia, pici műanyag és már kész is a sok finom étel. „E”- betűkből fogunk mindent gyártani.

– Mérgezzük az embereket, akik soha sem ártottak nekünk?–
komorodott el Tóbi.

– Látszik, hogy semmi érzéked a művészethez. Ne szólj közbe, kérlek. Gyógyszereket is fogunk hamisítani. Honnan tudná bármelyik patikai vásárló megállapítani azt, hogy egy fehér vagy sárga kapszulában milyen vacak szer milligrammjai rejtőznek meg? Itt van ez a H1N1 is. Ugyan, miért van itt, ha nem azért, hogy gyártsunk mellé védőoltást?

A másik a hányinger kellemetlen érzésével hallgatta. A főnök kis szünet után felpattant a bőrfoteléből:

– Tudod, mi jutott ebben a pillanatban eszembe? Ez bellus inflatus! Most világosodtam meg igazán! Zseni vagyok!

Tóbinak rángatózni kezdett a szemhéja és jéghidegnek érezte a nyálat a szájában. Mi jöhet még? – kérdezte magától.

– Istent fogunk hamisítani! Is-tent! Az embereknek istenek kellene! – a nagytokájúnak egy percre zavaros lett a tekintete, úgy hatalmába kerítette saját magát. – Tóbikám! Van ötleted, mi legyen a hamis isten?

– Hja, kérem. – köszörülte meg a hangját Tóbi. – Ezzel önt már megelőzték. Az embereknek évezredek óta megvan a hamis istene, a p-é-n-z.

– Nahát, Tóbikám, mégse vagy te olyan bugyuta. Hiszen már az elején megmondtad, hogy pénzt hamisítsunk inkább.

ÖNKÍVÜLET

Két utca nyílt névtelenül egymásba. Egyikben az Élet lakott, másikban a Halál.

Reggelenként gyakran találkoztak a buszmegállóban, és várakozás közben elbeszélgettek a nagyvilág friss eseményeiről, kibeszélték közös ismerőseiket.

Nem tekintették egymást igazán jó barátoknak, de volt közöttük kölcsönös tisztelet, ami természetessé tette szándékukat: az igazság köntörfalazás nélkül való, egyszerű közlését. Bár ismeretségük fokozatosan elmélyült, mindketten ragaszkodtak bizonyos távolságtartáshoz, még akkor is, amikor néha betértek egy közös italra.

Egy napon, november 19-én különös eseménysor kezdetének tanúi voltak. Az események főszereplője egy ábrándos tekintetű, madárcsontú lány volt, aki csomagokkal a hóna alatt igyekezett a járókelők tömegében az őt váró taxihoz. Költözködött. Megadta új címét a sofőrnek, majd hozzátette: útközben nem szeretne beszélgetni, mert szédül.

A kocsiban ülve hátranézett az útszélén hagyott, értetlenül bámuló két kutyára. Biztatóan nézte őket, de bennsejében – mint élesztő a tejben – bugyborogva gerjedezett a lelkifurdalás: mégiscsak őt szerető élőlényeket hagy sorsukra.

A kutyáknak tulajdonított hűség tökéletesen jellemző volt a gazdájukat visszavárva ücsörgő, ténfergő nagytestű ebekre. Egy nap elteltével belátták, hiába várják vissza a Lányt. Ekkor – benzinbűzzel, gyárfüsttel, égésszaggal dacolva – rohanni kezdtek utána. Tudták, merre kell fordulniuk az útkereszteződéseknél, pillanatnyi megtorpanás nélkül, lobogó nagy fülekkel futottak tovább.

Az Élet és a Halál eközben mit sem sejtve, békésen rövidített kortyolgatott a megszokott kávézóban. Az elmúlt munkanapról beszélgettek, aztán kicsit spiccesen, de annál fegyelmezettebben hazaindultak, hogy belebotoljanak jelenük új elemébe.

A Lány egy kukában keresgélt, nem éppen bizalomgerjesztő látványt nyújtva. Kitartó kutakodása közben nyilvánvalóan saját magának dünnyögött:

– Teljesen örültt vagyok... De megérdemlem, hogy ott legyenek, ahol, úgy tegyek, ahogy, azok lássanak, akik, és azt gondolják rólam, amit...

A Halál figyelt fel rá előbb, s oldalba bökte az Életet, rámutatva a jelenségre.

Az Élet közelebb ment, s finoman megkérdezte:

– Segíthetünk Önnek?

A Lány könnytől ragacsos, de élénk arccal mérte végig a két urat, majd szégyenlősen elfordult.

– Nem, kérem. Menjenek csak tovább...

– Elnézést, hölgyem! Engedje meg, hogy legalább megkérdezzük, mit vettett el.

– Az eszméletemet – jött a válasz.

– Értjük. De biztos, hogy itt kell keresnie?

– Biztos. Egy órája dobtam ide nagy halom papírral együtt. Fogalmam se volt, hogy közük keveredett... Képzhetik, mennyire fontos dolgról van szó...

– Igen. Felajánlhatjuk a segítségünket?

– Idegenektől általában tartózkodni szoktam... De talán mégis üdvös lenne megbízni valakiben, hiszen az elkeseredettség szinte megbénít...

A tíz perccel azelőtt még teljesen ismeretlen két úriember közrefogta Lányt, s immár hat szorgos kéz kutatott az elveszett érték után.

A lázas igyekezet eredményeként csakhamar megkerült a keresett érték, és a hálálkodó Lány mindkét urat meghívta másnap estére, új lakásának egyébként szűk körü avatóünnepségére.

Az Élet és a Halál izgatottan készülődött a Lányhoz. Mindketten szabadnapot vettek ki, a reggeli busz nélkülük indult el. A Halál új öltönyt vásárolt, vadító illatú parfümöt fújt magára. Az Élet fodrászhoz ment, és méregdrága bort rendelt, ajándéknak szánta. Egyikük se tudta nyomon követni, hogyan színeződött át érzelmviláguk, miért csiklandozza fülüket a Lány selyemhangjának emléke, miért záródik le folyton a szemhéjuk, hogy mögötte is a kétségbeesett álomszép arc bámuljon rájuk a kukából.

A szerelem vasökle akkora erővel sújtott mindkettőjükre, hogy belefájdult a fejük.

Nem egyeztettek, mégis egyszerre érkeztek a megadott címre. Ezúttal nem üdvözölték egymást. Az Élet oldalba taszította a Halált, hogy ő jusson be elsőként a nyitott kapun. Viszonzásul a Halál elkapta vetélytársa zakójának ujját, s úgy megrántotta, hogy a varrás mentén szétszakadt. A sértett Élet haragjában kitepte a Halál kezéből a Lánynak szánt virágcsokrot, és rátaposott. Öltre mentek. Az Élet nagyságrendekkel jobb erőnlétben volt, ráadásul ismerte a fogásokat. Tudta, hogyan és hová üt egy hivatásos bokszoló mérkőzés közben. A Halál összerogyott, arca elsötétült a dühtől. Beletúrt a földbe és rideg, vészjósló hangon így szólt:

– Menj fel hozzá. Vallj neki szerelmet. Tedd meg, amíg itt, a porban ülsz, nem az ágya szélén!

Az Élet rádöbbsent, mit okozott. Kapkodva próbálta hadrendbe állítani érveit:

– Add a kezéd, barátom. Ne bántsuk egymást. Hagyjuk a Lányt a jövőnek. Olyan sok feltöretlen dolog rejtőzik még benne, csak nem tudja – motyogta, és a kezét nyújtva talpra segítette a Halált.

– Ismerem minden gondolatát – sziszegte bosszúsan a Halál.
– Időnként felhőnek képzei magát. Hegyeknek hitt köveken mászkál. Ha tegnap egyedül megyek arra, akkor került volna oda a Pont, a kukák mellett.

– Lasszót kötök a lábára, többé nem szállhat fel – jelentette ki magabiztosságának utolsó darabkáit összekaparva az Élet.

– Javíthatatlan optimista vagy. Csináld, amit akarsz! – mondta a Halál, majd sarkon fordult.

Az Élet megpróbált bejutni a házba. Ám az ajtón nem volt csengő, se kilincs. Sőt, még ajtó se, talán már ház sem. Csak az idő haladt előre, kíméletlenül hajszolva a másodperceket. Az Élet kötelességszerűen elálmosodott: lefeküdt az árokpartra, s aggódva bár, de elaludt.

A Lány hiába várta két újdonsült ismerését. A többi vendég elszállingózása után egyre nehezebben viselte az egyedüllétet. Kinyitotta a kis gyógyszeres fiókot, összekeverte néhány ampulla tartalmát és szűrte. Az öntudat késői másodperceiben a kutyákra gondolt, akiket az útszélen hagyott. Hinni akarta, hogy még mindig ott ülnek, és semmi bajuk. Mindeközben a droggal mérgezett vér veszedelmesen áramlott az agya felé.

Az Élet arra ébredt, hogy arcát az útszélen hagyott kutyák nyaldossák.

Feltápaszkodott, hosszan nézte a két barna ebet, akik mellette szaglászta. Illetve az ajtó mellett, mert már volt ajtó.

Kattant a kilincs, és az Élet, sarkában a két kutyával, rosszat sejtve lépett be a szobába.

Odabenn minden hideg volt: a padló, a székek, az asztal a rajta hagyott papírpoharakkal, szendvicsmorzsákkal. Hideg volt az ágy, a gyűrött takaró és az oldalra dobott párna is.

Az ágy szélén a Halál ült, és a fekvő Lány kezét fogta. A tekintetek egymásba dőfődtek, csak a Lány szelíd, élettelen kék szeme meredt a plafonra.

Oda, ahol utoljára látta lengedezni eszméletét.

LECSAPOLT ELME

Fáradt fények vibráltak a padlón. Homály lengte be a termet. Alaktalan embermassza hömpölygött a tánctéren. A dobhártyákat kíméletlenül döngette az ütem.

Ezen mesterséges körülmények között foglalt helyet a Lány. Harmadszorra sikerült akkorát kiáltania, hogy a pultos végre megértette, mit kér. Miután megkapta italát, bágyadtan iddogálni kezdte. Fejfájás és a magányosság érzése hatotta át alaphangulatát. A szemben lévő színes italosüvegek szemlélésétől a gyomra is megfájdult, így jobbnak látta megfordulni, és az aszthalokon pihentetni füst marta szemét. Meglátta. Megfejtetetlen szempár fúródott bele a tekintetébe. Benne a vonzás, a varázs, a titok, a fekete mélység... Eltűnt a táncparkett, a tömeg, mélybe zuhant a potméter... Hófehér felhőn ült már a Lány, vele szemben az erotikus rejtély szobra. A szobor keze megmozdult, hívogató mozdulatot tett. A Lány pedig röpült felé habos fellegének puhaságában. Az idegen férfi megcirógatta a Lány arcát – olyan volt ez a simogatás, mint a kora tavaszi szellő langyos érintése. S már szálltak is a légben, összefogózva, jeges hegycsúcsokat súrolva, reszketve. Táncuk egyre csak gyorsult, pörögtek a fagyos úri csendben. Látószerveik összeolvadtak, látták egymás gyönyörűségeit.

– Soha sem hittem, hogy létezik ilyen extázis – suttogetta a Lány.

– Most már te is érzed, hogy egymáson kívül semmi mást nem kíván az életünk, ugye?

A Lány bódultan bólogatott, s akkor... fogyni kezdett a levegő... a sejtjeiből előkúszott a halálfélelem, ami elborította gondolatait. Szorongató sírás tört ki rajta. Görcsösen próbált kapaszkodni.

Megszűnt a varázslat: fülsértő kiáltásokat hallott. Érezte, hogy pofozgatják az arcát. Egyszerre idegesítően semmitmondó szempárok meredtek rá. Kétségbeesve fürkészte közöttük Őt – hiába.

– A mentő bármelyik pillanatban megérkezhet! – ordította egy ijesztő hang.

– Nem... nincs szükség... mentőre– rebegte a Lány. – Hol van Ő? – kérdezte levegő után kapkodva.

– Kicsoda? Kit keresel? – térdelt le mellé egy alak.

– Fekete szemű... elvitt magával... szeretett...

– Egész este egyedül ültél. Nem is, inkább feküdtél ennél az asztalnál. – csóválta meg fejét a pultos srác.

JÁTÉKKOCKÁK

Mikor a hajnal oldani kezdi az éjszakát, fáradtan érkezik haza. Valahonnan.

Ilyenek a pirkadatok: elmennek messzire, talán be is rúgnak egy kicsit, haragszanak a világra, mert arra csak haragudni lehet.

Aztán jön a rövid távú emlékezetkiesés, s ha megkínoznák, akkor se lenne képes elmondani, hol, hogyan töltötte az éjszakát. Együtt érez a hajnallal. Muszáj megjelenni ott, ahol elvárják, különben nagy galiba kerekedhet: dühös pillantások, bérmegevonás, talán még elbocsátás is fenyegetheti.

Ha reggel, akkor reggeli. Jó, hogy Isten gondolt a kenyérre. Mármint nem régen, hanem most. Egy kis tealevél-maradék is van még, meg alapvíz, de megtagadta jelenlétét az elektromosság. Hideg vízbe merülnek a meglepett tealevelek. Ők már csak ilyenek: mióta világ a világ, mindig forróra számítottak. Ámde jövőlátó legyen a talpán, aki biztosan tudja előre, mivel rohan be az ajtón a következő pillanat. Az is lehet, hogy kés lesz nála. A hideg vízbe áztatott tealevél mégiscsak jobb.

– Gondolj a szerelemre – hangzik biztatásként a rövidzárlatos mondat.

Szerelem... Egy hónappal ezelőtt a bérház előtt fagyit áruló lány tetszett meg neki, de még azt sem merte megkérdezni tőle, mennyit kóstál egy gombóc. Inkább két utcával arrébb pedálozott, onnan szerezte be.

Aztán vége lett a szezonnak, és a lány eltűnt.

Mit gondolhat most róla? Otthon szomorkodik, mert soha nem vásárolt tőle egy gombócot sem? Mert máshonnan hozta a fagyilaltot, ügyetlenül egyensúlyozva a biciklin? Vagy azt hiszi, fel

sem tűntek az ő sóvárgó angyalszemei neki, a fiúnak?

Kérdések. Elszóródott játékkockák.

Megcsördül a telefon. Mintha érezné, hogy előre kell tolnakodnia a sorban, újabb lány a vonal másik végén.

– Szia, én vagyok! Ma este szabad vagyok, elmehetnék...

– Szia... Sajnos, ma nem jó, talán máskor...

Valahol messze duzzogva esik le a kagyló.

Itt: fénysebességű vállrándítás, töményen negatív ábrándok, letépett plakátarabok a szemek vetítívásznán.

– Jó lenne látni anyáékat – figyelmezteti a tükör.

Az embernek ez magától eszébe se jutna. Csakhogy messze vannak, és a távolságot nem lehet elégetni, mint a gyufaszálat. Jöhetne egy felhőtaxis a sokból, úgymint mindig üresen vonulnak...

De hát ők is, a találkozás is egy-egy játékkocka, üres járatú motor.

Nézi magát a hónapok óta kikapcsolt tévében. Idegesítő, hogy az ember benne van a tévében. De legalább nem a némi érdekességgel tálalt glóbusznyi szeméthalmot látja.

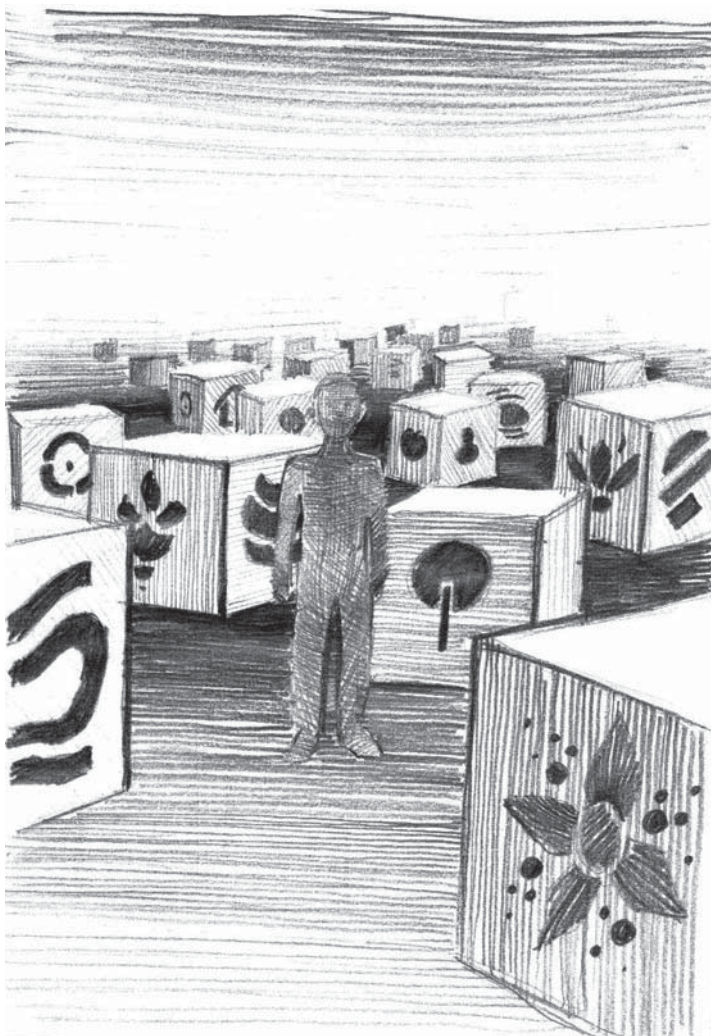
Az ajtó megremeg. Besurran a huzat, s viharszörnyeteget játszva magával akarja ragadni az üres A4-es lapokat. De csak ahhoz erős, hogy megfájdítsa az érzékeny fület. Aztán a falhoz vágódva elenyész.

Kibámul az ablakon. Fakó esőfelhők, a Nap és a kékség sehöl. Kár, hogy nem lehet a borút feltekerni, kiporolni. Vagy mégse? Hiszen akkor olyan emberek hangulatára is rátelepedne, akik épp nevetni készültek. Mi lenne akkor a világgal?

A fák viszont szépek. Még akkor is, ha a leveleik már sárba hulltak.

Nesz nélkül feketedik el az ablak. Hová potyogtatta el az elemes óra a percekét?

Az ágy testi-lelki jó barátta szelídülve hívogatja gazdáját, és hallgat a korábbiakról. A test mozdulatlanul hever, az agytevékenység hihetetlenül felélénkül. A szem zsalugáterei

lezárva, megelevenedik a képzeletvilág. Ismeretlen gyurmából ismeretlen kezek formálnak csinos alakot: talán a fagyis lányét, talán a jövőből valaki másét, aki a fiú törvényei szerinti igazi társ lesz. A cikkelyek alapján pedig mindketten szabad kezet kapnak.

Amikor felriad álmából, még pislognak az utcai égők. Maga elé fektet egy *ánégyest*, tollat keres, és írni kezd:

„Már felnőtt, még gyerek. Folyton siet, időzavarban van. Vagy az idő siet, otthagyoatva őt bizonyos terekben, ahol nem kerekednek ki a gondolatok? Ami biztos: az áhított kék fények gyakran rossz helyen gyülemlenek fel.”

– Valahol ott maradt valami. De ne félj, mindent visszakeresünk, megtalálunk. Aztán egymásra rakjuk az összes elgurult játékkockát – biztatja önmagát behunyt szemmel.

Tétován nyúl a Biblia után. Istent keresi, segítséget remél. De csak faltól falig tapogatózik. Elmerül az igetavakban, fulladozik. Végül hánykolódó deszkasorokba kapaszkodik, hogy arcára süssön a fény.

Az építőkockák továbbra is elszórtan hevernek különböző dimenziókban, és az idő egyre mélyebb karcolatokat vés beléjük...

HA VISSZAFORDUL A NYÍLHEGY

A zuhogó eső sarat gyúrt a hőség fojtó porából, és ütemesen kocogtatta az ablaküveget. Két srác unatkozva ücsörgött egy lépcsőház legfelső emeletének fogódzóján. Egyikük magyar, a másik ukrán fiú volt. Ez a körülmény azonban nem jelentett akadályt a beszélgetésben, mivel az ukrán Márkó egészen jól ki tudta fejezni magát magyarul.

– Mit játszunk? – kérdezte dűnnyögve Márkó.

Mátyás, a másik, lehunyta szemmel ringatta a fejét. Mélyen gondolataiba merült. Kisvártatva csatakiáltásként harsant fel immár mélyülésbe hajló hangja:

– Játsszunk *elképzelt történelmet!*

– Az milyen?

– Teljesen egyszerű. Elképezzük, mi lett volna, ha Magyarország nyertesén kerül ki a világháborúból.

– Mi lett volna?

– Meglátjuk. Előbb harcolj meg velem. Én leszek Magyarország, te meg a Szovjetunió. Fogd a puskádat. Ez most egy világháború – Mátyás egészen tűzbe jött.

Márkó nem tudta felvenni rögtön a magyar fiú hirtelen támadt „pörgésszámát”:

– Nincs fegyverem...

– Ó, de tutyimutyi vagy! Ott van a sarokban egy súrolófa, vedd el azt! – kurjantott Mátyás. Ő maga falhoz támasztott seprűt ragadott a kezébe.

Rövid párbaj következett. A Magyarországot megszemélyesítő Mátyás már szavakban előrevetítette győzelmét, ami be is igazolódott. Nagy testi erejével könnyedén lefegyverezte a sovány

Márkót, így az alulmaradt a felmosós-seprűs világháborúban. Mindez viszont vidámságban zajlott: a fiúk nevetése visszhangzott a lépcsőház koszos csempéin.

– Most veszítetél. Magamhoz csatolom Kárpátalját. Plusz Ivanofrankivszkot.

– Ott nem él magyar! – kerekítette el szemét Márkó.

– Az nem érdekes. Csitt. Mostantól magyar állampolgár vagy te is – jelentette ki Mátyás ridegen.

– Nem akarok magyar állampolgár lenni! – tiltakozott az ukrán fiú.

– Kérdeztem én, hogy akarsz vagy nem akarsz? Vesztes vagy. Vesztesé tette a fiaidat, az unokáidat és a szépunokáidat is. Hallgass a neved mostantól.

Márkó durcásan karba fonta a kezét.

– Ivanofrankivszkot elnevezzük Frankó Jancsi megyének. – röhögött Mátyás. – Mellette pedig meghúzzuk az államhatárt.

– Sztríjben lakik bábuska. Az már lvivi oblaszty. Hozzá lehet menni?

– Naná, hogy nem. Előbb csináltass drága útlevelet hozzá. A nagymamókád pedig, ha jönni akar ide, vízumot szerezzen magának az útleveléhez, mert anélkül be nem engedem. Plusz, eszébe se jusson, hogy hoz neked pár házi tojást vagy füstölt kolbászt faluról, mert azt a határon elkoboztatom.

Mátyás kárörvendően hátba veregette társát, majd folytatta:

– Tanuld meg a magyar himnuszt. Ezentúl gyakran kell majd ezt énekelned.

– Hány versszak?

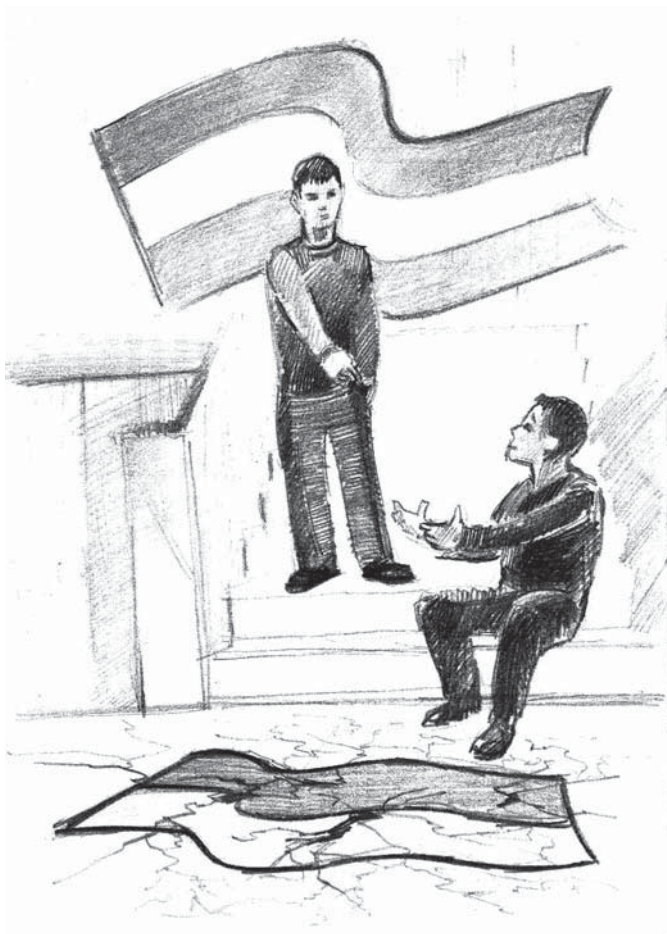
– Még ezt sem tudod? Nyolc. Most pedig sorolj fel költőket.

– Sevcsenko, Leszja Ukrajinka...

– Hallgass! – kiáltott fel erőszakos hangon Mátyás – Ezentúl számodra csak Petőfi, Arany meg József Attila létezik, érted?

– Nem tudom, kik azok. – motyogott gyászos hangon Márkó.

– Majd a fejedbe verem, kik azok! Akarsz egyetemre menni?

– Igen...

– Felejtsd el. Ha nem ismered tökéletesen az összes apró részletét a magyar nyelvi szabályoknak és az irodalomnak, akkor sosem teszed le az emelt szintű érettségit!

– Tudod, hogy még nem is beszélek perfektül magyarul.

– Akkor senki vagy. Magyart kell nevelned a gyerekeidből, különben ugyanolyan senkik lesznek, min te. A legszebb az egészben, hogy te magad fogsz ezért úgy dönteni, hogy magyar iskolába iratod be őket az ukrán helyett! Fogalmuk sem lesz majd arról, ki az a Sevcsenko és a *Scse ne vmerla Ukrajina*-t sem éneklük többé.

– *Ti ne mozsies robiti cej!* – szipogta Márkó, aki teljesen átélte a hallottakat.

– Ha még egyszer meghallom, hogy ukránul beszélsz, sok pénzedbe fog kerülni! Vagy egyenesen börtönbe csukatlak!

– Mátyás egészen kifordult önmagából. Lökdösni kezdte a szerencsétlen, letaglózott Márkót, hogy az majdnem legurult a lépcsőn. A dulakodás zajára kilépett az egyik lakás ajtaján egy tagbaszakadt férfi. Ingerülten rázta az öklét a két fiú irányába. Mátyás egy pillanat alatt kiesett a szerepéből. Mindkét fiú lóhalálában rohant le a lépcsőn. A panel bejáratáig meg sem álltak. Miután nyilvánvalóvá vált, hogy az ökölrázós alak letett az üldözésről, csak akkor néztek egymásra.

Márkó szólalt meg először:

– Nem jó játékot találtál ki. Soha többé nem akarom ezt játszani.

– Igazad van – felelt őszintén Mátyás–. Egy örült pillanatom örjögte ki magát az előbb. Bocs. Focizunk?

PASSZIVITÁS, ŐSZ... ARAD

Az őszi napsütés fénye nedvesen verődött vissza a nemrég még árnyékban didergő, tarka, kerti avarról. Az iskola szürke falát helyenként sárgára festették az egyre gyengébb napsugarak. A felmelegíthetetlen betonfalak mohón nyelték el a jöleső melegséget.

– Dávid, te tudod, kik voltak ezek az aradi fazonok, akiket megöltek?

– Fogalmam sincs, csak annyit tudok, hogy kicsinálták őket és kész. Azt se értem, miért kell emiatt unalmas megemlékezéseket tartani. Manapság már úgysem meglepő, ha valakit lelőnek. Az lenne a meglepő, ha nem lőnének le senkit.

– De ez valamikor régen volt. Tudod a dátumot, mikor történt?

– Dunsztom sincs. Tanultuk, de ismersz: a történelem egyik fülemben be, a másikon ki. Badarság az egész.

– Tanultuk, de én se szoktam soha figyelni. A megemlékezésen se. Most meg hülyén érzem magam.

– Miért? És egyáltalán, Péter, miért beszélgetünk még mindig erről az ostobaságról? Megnézed az új játékot a telómon? Tegnap töltöttem le a netről.

Eddig figyeltem szó nélkül a mellettem beszélgető tizedikeseket. Valósággal kinyílt a bicska a zsebemben. Hol tart most a magyar fiatalság – a (pillanatokon belül) felnövekvő nemzedék – miért nincsen bennük egy csipetnyi tisztelet és érdeklődés a magyar történelem vértanúi iránt (és egyáltalán, senki iránt)?

– Ha rajtatok múltott volna a szabadságharc '48-ban, biztosan kimaradt volna a magyar történelemből ez a fejezet – szoltam rá haragosan a két tizedikesre.

A fiúk elképedve néztek rám.

– Tanárnő, nem pontosan értem, miről beszél – húzta fel a szemöldökét Péter.

– Erről van szó, Péter. Hogy nem érted – mondtam mogorván.

– Én megyek. Csókolom, tanárnő. Szevasz, Péter – fogta menekülőre Dávid.

Csendben néztük Dávidot, ahogyan elnyeli a látóhatár.

– Péter, gyere, ülj le mellém a padra, és mesélek neked valamit az „aradi fazonokról”.

A fiú kissé feszélyezetten, de engedelmesen leült mellém.

– Régen a magyar ember büszke volt arra, hogy magyar. Szerette a hazáját. Ragaszkodott hozzá. Repüljünk vissza gondolatban az 1848-as évbe. Képzeld el, hogy egy olyan országban élsz, ahol nem lehet bármit megírni az újságokban, mert ezt egy másik ország nem engedi. Az emberek a törvény előtt nem egyenlők. Például, ha te egy református földműves vagy, és bajba keveredsz, a törvény nem nyújtja érted ki a karját. De ha katolikus gazdag ember vagy, akkor szinte mindenben nyert ügyed van.

– És adót ki fizet? – kérdezte érdeklődve a tizedikes.

– Többnyire az, aki a legtöbb fizikai munkát végzi, és a legkevesebb a keresete.

– Ez nem igazságos.

– Várj, még van más is, illetve nincs: mert nincs az országnak nemzeti hadserege, a magyar katonákat elviszik külföldre, és a külföldi katonákat Magyarországra hozzák – magyaráztam tovább.

– Ez sem igazságos.

–Ha csak a gyanú árnyéka vetődik is rád, hogy konspirálsz a másik ország, Bécs ellen, akkor rögtön letartóztatnak.

– Akkor is, ha azt mondom, hogy a bécsiek nagyon szemétül viselkednek Magyarországgal?

– Igen. Mit tennél egy ilyen helyzetben?

– Háborúznék Bécs ellen, hogy szabad legyen az ország!– kiáltott fel a fiú.

- Jó. Akkor háborúzz. Mit gondolsz, milyenek az esélyeid?
- Ha egyedül vagyok, akkor nincs esélyem.
- Ez egy remek meglátás. Mi a teendőd?
- Hívni a fiúkat, hogy segítsenek.
- Nagyszerű. Egységben az erő. Utána mi lesz?
- Harcolunk.
- Honnan lesz pénzetek a harchoz? Fegyverek kellene, felszerelés, ennivaló, és minden más.
- Nem tudom. Van egy aranyóráim, de azt nem adnám oda.
- Látod, Péter, itt a nagy gond. A magyar ember ugyanis a szabadságharc idején összekapargatta kis vagyontöredékét és a közösbbe dobta aranyat, ezüstöt, pénzt, és minden mást: csupán az hajtotta őket, hogy Magyarországon szabadság, egyenlőség, testvériség legyen.
- Értem. Na jó, akkor én is odaadnám az óráim. Tovább mi lesz? Győzünk?
- Remélem, ti győznétek. Azonban a történelem képlete szerint '49-ben a szabadságharc elbukott. Viszont ez nem azért történt meg, mert a magyarok meghátráltak vagy mert megtört körükben az egység.
- Akkor miért?
- Béccsel szemben tartották magukat. Ám az oroszok hatalmas serege is a magyarok ellen vonult, így jobbnak látták letenni a fegyvert.
- Ez gáz – vörösödött el Péter.
- Az „gáz” igazán, ami utána következett.
- Mi következett?
- Ekkor végezték ki az általa aradi fazonoknak nevezett tizenhárom hős tábornokot, a magyar szabadságharc nagy katonai vezetőit.
- Ők az aradi vértanúk?
- Ők. Akasztás és golyó általi halál várt rájuk 1849. október 6-án. Nem volt lehetőség sem fellebbezésre, sem kegyelemkérésre.

Egyszerűen megölték őket. Nem azért, mert raboltak és gyilkoltak, hanem azért, mert egy elnyomás alatt sínylődő ország „ablakán” tiszta, szabad levegőt akartak beáramoltatni.

Péter vörös arccal, csendben az őszi levelekre meredt. Még mindig sütött a nap, ám fénye és melege egyre gyengébb lett. Szél kerekedett fel a semmiből. Valahonnét egy gyerek hangfoszlányait hozta: „Olyan unalmas ez az október, meg az iskola is”.

TÖBB VESZHET, MINT MOHÁCSNÁL

Mariska néni a százötven éves, képes Bibliája fölött üldögél egy apró zsámolyon. Az elmosódott betűjű lapok már nem ragaszkodnak a kötéshez, széleiket kicsipkázta az idő. A néni szent áhítattal lapozza. Meg is simogatja: azt reméli, Istennek tetsző mozdulat az. A Könyv és a szobácska külalakja nagyban hasonlítanak. Ócska asztalka, szalmaágy foszló huzattal, megszurkült nejlón függönyök, víznyalta mély gödör a padlóban. A lényeg azonban a tartalom. A Biblia esetében az élő Ige. A szobácskát illetően pedig Mariska néni. Jó asszony ő. Mióta hallotta, hogy a magyar szülők félelemből ukrán iskolákba írták be a hatéves gyermekeket, folyton imádkozik. Apákért, anyákért, gyerekekért. A magyar családokért. Azért, hogy ne fogyjon el a kicsi nemzet Kárpátalján. Vasárnaponként, mielőtt elindulna a templomba, elénekli a himnuszt. Nem csak az első versszakot, mint a sietős tömeg a nemzeti ünnepeken. Az összest. Fáj a görnyedt háta, mégis erővel kihúzza magát ilyenkor. Meg is könnyezi. Az imádságokat szintén. Könyörög a fiatalokért is, akik vodkáznak és káromkodnak.

Kopognak az ajtón. Meghozták a tejet. Csak egy liter a hétre. Elég annyi, mert drága. A tejesember hoz mindig egy lottószelvényt is. Azért ötven kopeket kér. Mariska néni nem tudja, hogy ingyen, marékszámra lehet kapni azt a kis papirost bizonyos helyeken. A tejes úgy él, ahogy tud. Az egy liter tej harmadrészt víz. A többi tejes szintén így keveri.

A lottózó nincs messze. Mariska néni bekarikázza a számokat, majd felhúzza fekete, számtalanszor bestoppolt harisnyáját, gyapjúkendőt köt a fejére és kisétál. Nem, inkább kibiceg. (Csípőficammal született. Öregségére, a visszerek szövevényes hálója miatt még inkább nehezebbre esik a járás). Sor nincs, rögtön

fel tudja adni a szelvényt. Két hrivnyát még elkérnek érte. Ezután, a szokott rend szerint, megkérdezi a múlt héten kihúzott számokat. Öt, kilenc, tizenkettő, huszonhat, negyvenhárom. Nehezebben kezdi venni a levegőt. Muszáj megtámaszkodnia a falban. Hátról rászólnak, hogy ne fogdossa, mert frissen van festve. Dehogyan van. Két éve ugyanilyen. Mariska néni kitámolyog az épületből. Zúg a feje. Visszhangzanak benne a számok. Öt, kilenc, tizenkettő... huszonhat, negyvenhárom... Az ő számai! Hátratekint a lottózó épületére. Hatalmas betűkkel áll rajta, hogy az eheti nyeremény összege ötszázezer hrivnya. Vajon mennyi a múlt heti? Immár magabiztosan sántikál be újra a lottózóba. A pult mögött az egykedvűen terpeszkedő, hatvanas férfi kérdően felhúzza szürke szemöldökét.

– Mennyi volt... a nyeremény a múlt héten? – kukucskál be Mariska néni újra az üvegfal mögé.

– Három millió – veti oda a lottóárus. Szinte haragszik, hogy a néni másodszor is visszajött. (Mintha egy héten csak egyszer lenne hajlandó kommunikálni vele).

Mariska néni leül egy padra a Kossuth téren. Higgadtan kell gondolkodnia. Óriási vagyona van. Mire kellene költeni? Konvektorra! Úgy nem kellene dideregnie a jeges radiátor mellett télen... Sezlonra! A szalmaágy már negyvenöt éves, kiszolgált... Meszelésre, festésre! Hogy felfrissüljön a szobája... Gázspórra! Az ócska villanyrezsó már négyszer megrázta...

–Jaj, az én kényelmem nem az első szempont. A sok ima meghallgatást talált az Úrnál! – az utóbbi mondatot egészen hangosan ejti ki. Több járókelő kérdően felé fordul. – Isten megőrzi a magyarokat is! – kiáltja biztatón, és keresi az emberek tekintetét.

Mindenki fintorogva fordul el tőle. Ki bolondnak, ki részegnek nézi. Mariska néni nem törődik velük. Hazaindul. Tervezgeti, mit fog csinálni: elmegy az összes beregszászi magyar iskolába. Később, ha Isten segít, egész Kárpátalját beutazza. Kifizeti az ukrán különórákat minden magyar gyereknek. Megvesz nekik mindent, aminek a segítségével megtanulhatnak ukránul. Csupán egy kérése lesz:

járjanak magyar iskolába és tanuljanak hittant. Fizeti nekik az iskolai ebédet. Reggelit, uzsonnát is. Dupla adag tejet annak, aki kéri.

– Mariska néni! Várjon! Hoztam a nyugdíját! – kurjant egy ismerős hang a háta mögül. A postásé.

– Magának adom! Költse el egészséggel – mosolyog Mariska néni.

– Bolondozik velem? – a postás azt hiszi róla, meghibbant.

– Csillagom, én rengeteget nyertem a lottón. Magának adom azt a kis pénzt.

– Ha ez valóban így van, akkor írjon róla egy lemondó nyilatkozatot. Különben rám fogják, hogy elloptam ezt a hatszáz hrvnyát.

A lemondó nyilatkozatot ukránul írja meg gyorsan a postás. Mariska néni aláírja, és ki-ki megy tovább a saját útján. Illetve egy magas, sapkás alak a Mariska néni útján megy tovább, azaz követi. (A férfi kihallgatta a beszélgetést. A lottónyeresmény története különösen felkeltette az érdeklődését. Gyerekjátéknak tűnik számára az, hogy leüsse az idős asszonyt és elvegye tőle a szelvényt).

Szegényes szobájába belépve Mariska néninek első dolga az, hogy megkeresse a nyertes szelvényt. Hamar rátalál. Az utcára néző, félig kitárt ablakból két ördögi szem kíséri minden mozdulatát: ahogy előveszi párás szemüvegét, s ahogyan a szívéhez kap.

– Ó! Öt, kilenc, tizenkettő... megvannak. De a huszonhat nálam harminchat! A negyvenhárom nekem tizenhárom, micsoda vén bolond vagyok! – az utolsó mondatot szokása szerint hangosan mondja. Ez menti meg. A leselkedő veszedelem káromkodik, és eloldalog.

Mariska néni a szalmaágyba fúrja az arcát. A foszladozó huzaton nőni kezd a sós folt. Akárcsak a szégyenérzet. Néhány perc múlva azonban a nénink felemelkedik. Megtörli a szemét és leül az apró zsámolyra. Összekulcsolja a kezét a képes Biblia fölött. A magyarokért imádkozik.

A SZÓKÉS-KÉSZLET

Két hétig volt távol a kislány. Nem ám akárhol. Pesten! Soha azelőtt nem volt még Magyarországon sem. Szülőfalujától legtávolabb Ungváron járt – ott is csupán a piacon fordult meg a szüleit kísérve. De két hét Pesten! Előtte osztás-szorzás, elmehetsz – nem mehetsz el. A levelezőtársa, Wéghy Dorka, biztosan aranyos kislány. Mindenesetre kedves tőle, hogy meghívta. Hadd menjen hát el hozzá, és *lássa meg* a szép Magyarhont.

Az aggódó, hazaváró anyai ölelés már tizennégy napja váratott magára. Az asztalon válogatott finomságok sorakoztak: aznapi, kemencében sült kenyér, házilag köpült vaj, frissen fejt tej, édespiros kerti alma. Minden a hazatérő tiszteletére. Az előbb említett, féltő ölelés végre-valahára kiteljesíthette önmagát. A két asszonyi kar a meghatottságtól szinte erejét veszítve vonta magához a gyermeket.

– Csakhogy hazajöttél végre! Kimondhatatlanul örülök! Mióta elmentél, esténként nyugtalanul alszom.

– Feleslegesen. – reagált röviden anyja szavaira a kislány. – Tessék, ajándék *Pestről* – azzal átnyújtott egy csinosan, áttetsző papírba becsomagolt képkeretet.

– Csodaszép! Köszönöm!– lelkesedett őszintén az anya.– Biztosan éhes vagy a hosszú út után. Nézd, itt van egy kis uzsonna – mutatott az asztalra.

– Vajas kenyér? – fintorgott a kislány – Nem kérem. Pesten csak csokis kenyeret ettünk. A tejet sem kérem. Zacszkósat akarok inni.

– Zacszkósat? Hiszen az olyan, akár a fehér víz. Az íze is furcsa. Nem szoktunk olyat venni.

– Márpedig ezentúl csak azt iszom. Déli gyümölcs nincsen? *Pesten* ananászt és avokádót ettünk, nem almát.

– Erzsike... – rezzent össze az anyai váll.

– A nevemet is utálom. Jól kiszúrtatok velem. – mondta csípős hangon a lány.

– Engem is Erzsikének hívnak, és nem érzem úgy, hogy „kiszúrtak” volna velem. Ez egy szép név.

– Szép az anyukáknak, nagymamáknak. De nem egy tizenegy éves lánynak. A huszonegyedik században már senki nem nevezi el a gyerekét Erzsikének. Lehettem volna Jázmin, Bogi vagy Kinga. Katona Erzsikének lenni a legszörnyűbb a világon! Egyáltalán miféle név az a Katona? Mennyivel előkelőbbek azok a nevek, amelyeknek *duplavé* van az elején, és ipszilon a végén.

– Ezt nehogy megismételd apád előtt! – emelte fel fenyegetően mutatóujját az anya. – Ő büszke a magyar nevére, és arra, hogy tovább adhatta neked. Gondolj bele, milyen érdekes – tette hozzá kicsit nyugodtabban, azzal a céllal, hogy a feszült hangulaton enyhítsen –, hogy számos vezetéknev foglalkozásokból ered. Aki régen sokat szabott-varrt, azt elnevezték Szabó Palinak, aki csónakkal átvitte az embereket a folyó egyik partjáról a másikra, azt Révész Sanyinak keresztelték el. Misiből pedig, aki védte a hazáját az ellenségtől, így lett Katona Misi.

– Nevetséges. Puskám sincsen, mégis Katona vagyok.

– Ez hagyomány. Olyan, mint az ünnepek. Annak is megvan a maga magyarázata, hogy Húsvétkor miért keresik fel a fiúk a lányokat, miért öntözik meg őket kölnivel.

– Az is egy butaság. Dorkáék *vellnesszhévtvégére* mennek Húsvétkor.

– Hiszen te mindig szeretted a Húsvétot. Folyton lested a szobád ablakból, mikor jönnek a kisfiúk. Ha meglocsoltak, pirulva mosolyogtál.

– Nem is! – hazudott Erzsike. – Különben Dorkáéknak sokkal nagyobb házuk van, mint nekünk. Az ő szobájában két számítógép, internet, plazmatévé és franciaágy van. Az autójuk *kabrió*, ha akarják, lehúzzák a tetejét! A miénk meg egy százéves, ronda

tragacs. Szégyelltem is bevallani. Azt mondtam, Mercédeszünk van.

– Miért mondtál valótlanságot, Erzsike? – az anyai szív gyorsabban lüktetett, pillanatok alatt felpumpálva a vérnyomást.

– Tudod, milyen kínos volt, hogy csak háromezer forintot adtak költpénznek? – tért el gyorsan a tárgytól a lány. Hangja szemrehányó volt.

– Talán nem kaptál eleget enni? – sápadt el az anya.

– Hová gondolsz? Dorkáéknál mindig annyiféle kaja volt, mint egy lakodalomban. Viszont az ajándékra kevés volt háromezer forint. Tudd meg, hogy ezt a képkeretet egy hatalmas *pesti plázában* vettem, és hatezerbe került. Égett az arcom, hogy nem volt ennyi pénzem. Dorka apukája pótolta ki.

Az anyai kezek még mindig szorongatták a csomagot. Immár öröm nélkül. Mintha a képkeret fagyossá vált volna. Hozzáragadt az ujjaihoz, mint a jeges kilincs. Le akarta tenni, de nem ment.

– Amúgy Dorka anyukája sokkal szebb, mint te. Felül szőke a haja, alul pedig piros.– folytatta kegyetlenül a lány és hátat fordított.

Erzsike észre sem vette, amikor az anyja elhagyta a konyhát. Az asszony csendben, arcát egy lisztes konyharongyba temetve suhant ki. Nem akarta, hogy a lánya hallja, hogyan tör ki belőle a fojtogató zokogás.

A kislány még percekig bámulta a száradó vajjas kenyeret és a kihűlt tejet. A hosszú hazaút alatt jócskán megéhezett, de gögből nem nyúlt semmihez. Inkább élvezettel gondolt vissza arra, milyen jó volt a Dorkáék medencéjében pancsolni naphosszat, és annyi édességet tömni magába reggel-este, amennyi beléfért.

KOMPROMITTÁLÁS

– Anyukám üzeni: szeretné, ha a tanárnő kompromittálna engem – lépett mellém Karcsika az óra végét jelző csengő után. Az idegen szó használata büszke, egyenes tartást kölcsönzött az egyébként pöttömnyi harmadikosnak. Már-már fensőbbégi érzés költözött a csillogó gyerekpupillákba, míg a válaszomra várt.

– Biztos vagy a dolгодban? – billenttem kissé félre a fejem, így az arcomról majdnem lecseppent a széles mosoly.

A gyerek bólintott. Mosolyvirágok nyíltak az ő ábrázatán is. Ám hirtelen lehervadtak, amikor így szóltam:

– Eljársz majd hozzám, haza, hogy megalázzalak, vagy keresselek én fel? Hetente egyszer vagy többször szégyenítselek meg?

Döbrent pillantását látva megsajnáltam. Elmagyaráztam neki, hogy a korrepetálást összetévesztette a kompromittálással. Karcsika érdekes gyerek. Ugyanazokat a szavakat, hangsúlyt, hanglejtést használva újra előadta a mondandóját (talán egy kicsit hátra is lépett az asztaltól, hogy ismét előre léphessen):

– Anyukám üzeni: szeretné, ha a tanárnő korrepetálna engem.

Egyébiránt nem vállaltam. Tanárságom (a tanórákra való felkészülés, szemlélető-gyártás, dolgozatjavítás és a tulajdonképpeni iskolai tanítás) mellé a házimunka, gyereknevelés, alvás és a heti háromszor két magánóra (három magántanítvánnyal) így is majdnem száz százalékra kerekíti a *huszonnégy óráim* kördiagramját (nem vagyok osztályfőnök (*nem akarok huszonöt gyerek válogatott csirkefogóságai miatt nyelni*)). Azért mégse hagyhattam Karcsikát elveszni, hiszen fellobbant benne az iskolai angolozás utáni angolozás (angolozás-hatványozás)

vágya (pontosabban az anyja fáklyájától) Bárcsak olyan lenne ez, mint az olimpiai láng, és bejárná az egész világot: merészebbet egy angoltanár sem kívánhat. Felhívtam egy főiskolás lányt, aki előzőleg megkért, szóljak, ha valaki magántanárt szeretne, mert igencsak nehezen jön ki az otthonról (faluról) kapott heti hús hívnyájából. Örömmel vállalta el Karcsika angolszász nyelvi továbbképzését. Remélem, kompromittálni nem fogja Karcsikát.

EMELT SZINTŰ TŰZPRÓBA

Van, hogy csak úgy röppennek tova az évek, mint (az egyébként) gondtalan madárcák a megrezzent bokorról. Aztán a bokor végül úgy megrázkódik, hogy a kis szárnyasok többé nem térhetnek vissza rá. Ez az utolsót rezzenő cserje a középiskola a tizenegyedikes diák számára. Számomra. Eddig csak firkáltam titokban a padot, kicselezve a tanárok szigorúan hozzám is intézett fejtágító mondatait (ki vágyik arra, hogy a növekvő információhalom szétfeszítse a fejét?). Ám a középiskolai pályafutásom a végéhez közeleg, maholnap felnőtt leszek ügyes-bajos felnőtt dolgokkal (gazdasági válság egyéni túlélése, párválasztási mizéria, munkahelykeresés illetve annak gyors elvesztése, gyerekevelési gondok stb.). Viszont ne szaladjunk olyan messzire, előbb le kell tennem az érettségi vizsgák végtelen sorozatát. Illetve, mivel szeretnék az előkelően hangzó értelmiségi réteg tagja lenni, nem ártatna egy diploma. Ennek viszont egyik súlyos előfeltétele a végzős magyar diákok sorait kegyetlenül megfaragó, kisebbségérzetet keltő emelt szintű érettségi ukránból, ukránul. Nem tagadom, az állam gondoskodott a nyelvoktatásomról oly módon, hogy mióta az iskola fogalmát ismerem, parancselvűen járul hozzá az ukrán óra jelensége. Szülők és tanárok méltán bölcs tanácsát szem előtt tartva próbáltam megtanulni ezt az erősen mozgó hangsúlyú nyelvet. Olyan voltam, akár egy szivacs, várva, hogy magamba szívhassam az élő *lingua* vizét. Csakhogy minden száraznak bizonyult – a morfológia, a mondatrészek, a nyelvtani szabályrendszerek és a neves ukrán irodalmárok életműveiben való mélybúvárkodás se érlette meg a nyelvtudásom gyümölcsét (hovatovább, zöld sem lett, azaz ki sem virágozott, talán csak vegetáló rügy maradt). Mit szépítsem

a dolgot: nem tudtam két értelmes, magabiztos, saját mondatot váltani „kisorosz” honfitársaimmal. Tekintve, hogy kizárólag magyar falu magyar iskolájának magyar gyermekeivel kerültem ez idáig döntő interakciókba, magyar édesanyám különórát javasolt, hogy tizenennyolc év ukrán nyelv tudásának hiányait egy hónap alatt pótoljuk. Ilyenek az anyák. Képesek lemondani új ruháról, cipőről (kiló húsról a vasárnapi ebédhez) azért, hogy gyermekük kis lépést tegyen a valakivé válás buktatókkal teli útján. Ugyanis a különfoglalkozás általában nem olcsó mulatság. Az én esetemben sem volt olcsó, mulatságnak pedig egyáltalán nem neveztem volna, azon egyszerű oknál fogva, hogy a tanárom minduntalan a nem létező ukrán szókincsem kiaknázásán mesterkedett. Úgy gondolta, hogy a tudatalattimba ágyaztam azt be, s nem csak hogy puha ágyat vetettem neki, hanem mesterségesen alvó állapotban tartom. Evvel szemben én arra kértem, inkább tanítson nekem új szavakat, aztán fűzzük mondattá, majd kezdjünk társalogni úgy, hogy közben kijavítja a hibákat, rossz helyre rakott hangsúlyaimat. Meglepetésemre felháborodott. Szinte tajtékozva kijelentette, leveszi rólam a kezét, mert pimasz vagyok és konok, valamint játszani akarok vele ahelyett, hogy használnám a már meglévő ukrán tudásomat. Ezek után mondtam anyának, főzze újra hússal a vasárnapi levest, aztán lesz, ami lesz. Innentől kezdve haptákban üldözték el egymást a hetek: egyre közeledett a kötelező ukrán nyelv és irodalom teszt. Én pedig ezekre nem tanultam. Mert a magolás, amit éjjel-nappal műveltem, az nem tanulás, hanem kőkemény szó szerinti memorizálás. A szüleim már valószínűleg a csendes örület kezdődő jeleit vélték elhatalmasodni rajtam, mert ezt mondták:

– Ki kellene kapcsolódnod. Nem baj, ha nem sikerül a teszt, de azt nem akarjuk, hogy belebetegedj. Csak úgy teljesíts, ahogy a körülmények engedik.

Langyos májusi nap virradt fel, valószínűtlenül vidám madárcsicsergéssel. Már ott is ültünk egy számomra ismeretlen

város idegen iskolájának osztálytermében: tizenkét ukrán anyanyelvű diák és egy magyar: én. Elöttem hevert a tesztlap végeláthatatlannak tűnő, apró betűs kérdéssorozatával. Küzdeni kezdtem vele derekasan, ahogyan azt előre elterveztem. Csakhogy megrökönyödésemre nem sok mindenhez tudtam hozzászólni. Néhol a kérdést se értettem. Feltettem magamnak a kérdést – hová írjam a bemagolt szöveget? Gondolatban láttam az egyetem búcsút intő léghajóját, ami már felvette a jól tesztelőket, engem pedig otthagyt a szülőfalum szélén állva. Ránéztem a falon hangosan ketyegő órára, ami még jobban kiélezte az érzékeimet. Gyorsan vonult át rajtam a sírógörcs, a reszketés, a verejtékezés, végül a teljes elgyengülés. A megmentésem a teljes reménytelenségből érkezett. Az előttem és a mögöttem lévő pad is üres volt, amire gondosan figyeltek a „szervezők”. Ám váratlanul az egyik tesztíró társam bejelentette, hogy a padjából rejtélyes módon kiesett egy fontos csavar, s már csak a lelkiismeret tartja össze a bútordarabot. Az osztályban felügyelő „figyelőtanárr” a fiút az előttem lévő padba intette. A csoda nem váratott magára: a tanár vagy nem vette számításba, hogy kitűnő szemem van, vagy úgy gondolta, a hátralévő kilenc perc már úgy se számít. Számított. Ne gondolja rólam senki, hogy a lekoppintást becsületes dolognak tartom. Ellenkezőleg. Viszont abban a sorsdöntő kilenc percben, amitől az függött, hogy szakmunkás leszek, vagy diplomás ember, egyértelmű volt, hogy mindent leírok, amit látok. Mikor az első oldalt kitöltöttem (kis eltérésekkel, hogy ne szúrjon majd szemet), mintha gondolatátviteli úton befolyásoltam volna, a fiú lapozott egyet, hogy a többi kérdésre is felelhessek. Persze, nem azért. Megdöbbsentem az igazi, nyilvánvaló okon: a két oldal között igazi nehézfegyverzet bújt meg mesterien összeragasztott cetlikén. Nem szándékozom belemerülni abba a témába, honnan tudta, milyen válaszokra lesz szüksége egy állami emelt szintű érettségi teszten, s egyáltalán honnan vette a hidegvért, hogy használja a puskáit. Egy szó, mint száz, fogta a cetliket, kicsúszította a tesztlapok

közül, majd a zsebébe mélyesztette. A jelenség inkább feldobott, mint felháborított – így biztosan tudtam, van esélyem arra, hogy a léghajóm felvegyen a mezőszélről.

Amikor az erősségeimet és a korlátaimat ismerő osztálytársaim megtudták, hogy kitűnő eredményt értem el a teszten, hitetlenkedve gratuláltak, és azt kérdezték:

– Hogy sikerült így bravúroznod?

Én megvontam a vállam, s csendesen ennyit mondtam:

– Anyáék azt mondták: teljesíts úgy, ahogy a körülmények engedik. Követtem a tanácsot.

MEGYEK, MEGYEK... UTÁNATOK

Elgondolkodom a pénzügyeimen. Amint a gyűjtőfogalom is mutatja, az ügy tárgya pénz. Ebben az esetben leírhatom a tárgy hiányát. A gyűjtőfogalom azonban életszerű: hogy miképpen fogok gyűjteni, az csak fogalom. A törvény szerint én még nem kaphatok járandóságot. Munkát jótét lélekként vállalhatok, még meg is dicsérik az embert ilyenkor. Bezzeg, ha fizetnének érte, akkor már eljárnának ellenünk. Jól kibabrált az alkotmány a magamfajtaival. Az állam láthatatlan és ezért kérlelhetetlen keze odanyom az iskolapadba, amíg jónak látja. Hogy miből élek a tudásgyarapító évek alatt, azzal vajmi keveset törődik. Félreértések elkerülése végett leszögezem, hogy az étel és a szállás, amit otthon kapok, nálam nem meríti ki a „megélés” tárgykörét. Nem is tudják a parlamentben, hogy milyen morális válság fenyeget engem. Ugyebár, ha valaki nem kapja meg, amire nagyon vágyik, az hamarosan szomorú lesz. A bánat pedig nőtön-nő, majd állandósul. Alakot ölt a tartósbúbánat, amit a nyugatról belengő szavak divatja szerint már nálunk is depressziónak neveznek. Eme lelki gond pedig hajlamos kitermelni a kettős személyiséget: az egyik személyiség próbálja kihúzni búskomor társát a pszichés kátyúból különféle ötletekkel, mint például:

– Raboljunk ki egy bankot, megoldódik a bajunk.

Következésképpen az egyén meggyőzi önmagát, a terv végre lesz hajtva. Hiányzik ez az országnak?

Ámde, visszakanyarodva a lényeghez, mivel a törvényes utakat határozatokkal lezárták előttem, meg kell próbálkoznom a családi kassza résztulajdonjogának érvényesítésével.

– Anyu, kellene nekem egy új telefon. Már ki is néztem.

– Mennyibe kerül?

– Nyolc... száz hrivnya.– A „száz” szót direkt halkán ejtem, szinte csak elharapom, mintha nem is létezne. Azonban az anyai fülek élesek.

– Most ilyen drága dologra nem adhatok ki pénzt. – jelenti ki tárgyilagosan. Számára az ügy végére itt kerül pont.

Még bizakodva, másik szülőmhöz igyekszem a garázsba. Itt más taktikára váltok – „a bátran kell eladni magam” manőverre.

– Apu, tudtad, hogy van mobil ötezer hrivnyáért is? Iszonyú nagy ár érte, nem?

– Az.

– Viszont én láttam egy szuper jót, teljesen olcsón: csak nyolcszáz. – a számot kimondva lekicsinylő nevetést mímelek.

– Tényleg? Milyen típus?

Apuban megvan az a félreérthető tulajdonság, hogy az ember azt hiszi, már sínen van a kérése, mert nem lett elutasítva rögtön. Én bizakodva regélni kezdek számtalan megapixelről, végtelenül kényelmes komfortfunkciókról, gigantikus memóriaegységekről, ő pedig érdeklődve végighallgat.

– Biztosan menő. – mondja, azzal folytatja a munkáját.

Kétségbeesetten várokozom némán. Már elillant magabiztossággal, kínlódva megkérdem:

– Kapok rá pénzt?

– Nem.

Ennyi. Nem.

Immár teljesen megtörtén, de utolsó lehetőségembe kapaszkodom hátul, a kisnyári konyhában.

– Nagyapa! Muszáj szereznem nyolcszáz hrivnyát, hogy vehessek egy új mobilt!

– Mi az a gobil? – kérdezi.

Szükségem van minden csepp hidegvéremre.

– Nem gobil, hanem m-obil! Lehet vele telefonálni!

– Nyolcszáz hrvnyát akarsz érte adni? Én nyolcvanöt kopekért hívtam fel a szülősi unokatestvéretem a postáról a múltkor.

Nagyapának hiába mesélnék fantasztikus multimédiás funkciókról és megapixelről. Nincs más hátra, magamba kell szállnom. Elkomorodom. Az öreg azonban észreveszi az elkámpicsorodott tekintetemet, megszólal:

– Hatszáznégyszáz hrvnya a nyugdíjam, gyermekem. Ebből százötvenet adok anyádnak az ételre, százat a számlákba, százhetvenet injekcióra meg tablettákra.

Önkéntelenül is számolok, ez eddig négyszázhusz hrvnya. A maradékról nem szól. Azt egyszerűen nem adja nekem.

Lemondok a kis masináról. Rabolni csak nem fogok miatta.

Hét hónap és tizenkilenc nap múlva beköszönt a születésnapom. Díszes csomagocskát nyújt át a családom. Kibontom: ott van a régebben olyannyira áhított telefon. Benne a sok komfortfunkció és a halhatatlan memória. Örülök neki, de nem kitörően. Hiszen épp számítógépre kuporgatok s ennél sokkal trendibb mobil is van már: az érintőképernyős.

TÉVÉZÉS KÖZBEN

Ami engem illet, nem vagyok annyira virtuális kultúrlény, hogy elpotyázzak egy valós pillanatot egy manipulatív miatt. Viszont számos barátomtól elég gyakran hallom, hogy éppen filmet készül nézni, tehát egész szűkre szabhatom csak a mondanivalómat; vagy pont tévét néz, ergo ne zavarjam; esetleg most látott egy filmet, és még a hatása alatt van, úgyhogy hagyjam elmerengeni. Aztán láthatatlanul, előjelek nélkül odalibben a következő filmszalag, elkapja áldozatát, mint egy óriáskígyó, s odaszorítja a fotelhoz, hogy nyikkanni se bír. Én ilyenkor életmentő tettere készen szeretném megszabadítani a bajba jutottat... Hogy mi a jutalmam? Ez:

— Legyél már csendben, nem értettem, mit mondott a nő — s közben rám se néz, mert akkor nem látná, mit tesz a nő.

Ilyenkor óvatosan várok, belenézek én is a filmbe, próbálom megérteni, mi olyan elszalaszthatatlan benne, kicsit talán büntudatom is van a nő miatt. Csakhogy nem igazán tudom felvenni a fonalat, így unatkozni kezdek. Eszembe jut, hogy jól esne egy sajtos szendvics, de arról fogalmam sincs, a tévén lógó cimborám is kérne-e. A válasz kétségbeejtő:

— Ne szólj már folyton közbe, most beszél meg a kövér tag a bérgyilkossal, hogy mennyiért vállalná a melót!

Igazán nem tudom, miért lényeges, hogy hány millió dollárt fizetnek egy amerikai tucat-akciófilmben egy bérgyilkosságért. Mi abból úgy se látunk semmit. Ami lényeges, arra meg nem kaptam választ. Kimegyek, készíték magamnak szendvicset. De hogy milyen jó barát vagyok, mutatja, hogy neki is készítsek, és a nagyobb darab sajtot teszem majd az övébe, pedig nem is látja.

Kiviszem a tényért, odatartom elé. Érdekes felvétel lenne abból is, hogyan veszi el. Nem tekint rá, még kevésbé figyel oda, ezért végigtapogatja a tényér üres részét, míg megtalálja szendvicsét. Úgy emeli a szájához, hogy rá se néz, nem szagolja meg. Elmosolyodom. Elképzelem, mi lenne, ha maréknyi giliszta lenne a töltelék a két szelet kenyér között. Elképedve villan az agyamba: mi van, ha az ízlelőbimbóit is kikapcsolta? Akkor sosem tudná meg.

Ránézek az órára: lassan le kéne feküdni. Holnap kirándulni megyünk busszal, hajnali ötkor kell felkelni. Vállalva azt, hogy anyáskodónak fog tartani, közlöm vele a tényeket. Elkeserítő, ami következik:

— Egyáltalán, miféle barát vagy te? Egyetlen dolgot kértem, hogy hadd nézzem nyugodtan ezt a filmet, és azért is direkt idegesítesz! Különbem meg nem vagyunk már dedósok, hogy az esti mese után aludnunk kelljen.

Aztán kis szünet után elhangzik a leglesújtóbb mondata:

—Amúgy még van két dévédé nálam, érdekel, mi van rajtuk.

TARTALOM

Érzelmileg labilis.....	5
A hernyó és a jutta.....	10
Mese Babsó születéséről.....	17
A Felhő és a Lány.....	22
Ovisok.....	29
Pauli.....	32
Törékeny szentek.....	37
A vándor.....	43
A tetten ért szeretet.....	48
Befejezetlen történet.....	52
A keresztgyerek.....	67
A bellus inflatus.....	71
Önkívület.....	73
Leccsapolt elme.....	77
Játékkockák.....	79
Ha visszafordul a nyílhegy.....	83
Passzivitás, ősz... Arad.....	87
Több veszhet, mint Mohácsnál.....	91
A szókés-készlet.....	94
Kompromittálás.....	97
Emelt szintű tűzpróba.....	99
Megyek, megyek... utánatok.....	103
Tévészés közben.....	106

Kurmai-Ráti Szilvia 1984-ben született Nagydobronyban. 2007-ben szerzett diplomát a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola angol-történelem szakán. A Beregszászi 8. Számú Középiskolában kezdett dolgozni angoltanárként.

Juhász László grafikus 1988. október 3-án született a beregszászi járási Sárosorosziban. 2010-ben elvégezte a Kárpátaljai Képzőművészeti Főiskolát. 2009-ben önálló kiállítással mutatkozott be a Benei Faluházban. Különböző grafikai eljárással dolgozik. Tagja a MÉKK Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesületének. Állandó résztvevője a MÉKK Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesület csoportos kiállításainak: Bene (2009), Ungvár (2010, 2011), Beregszász (2010), Tiszapéterfalva (2010).

Egy gyermeki, csodákkal teli, érzékeny világba röpít minket Kurmai-Ráti Szilvia első könyve, a *Törékeny szentek*. Előbb a gyermek, majd a tizenéves fiatal tapasztalataiból igyekeznek hiteles képet rajzolni a szerző. Találkozhatunk itt az elvált szülők érzelmileg labilis gyermekével, egy sajátos világgal, melyben megfér egymás mellett a hernyó és a jutta, a Felhő és a Lány, Beregszász legendája és nem utolsósorban a tárcanovellákból felsejlő, gyakorta szomorú valóság. Olyan fogalmak kerülnek központi helyre, mint a szeretet, a barátság, a hűség, a sors, a jóra való nevelés. A kötet éppen ezért elsősorban a fiataloknak, leginkább az iskolás korosztálynak szól. De érdeklődve forgathatják azok a szülők is, akik egy mai mesét, érdekes kalandot szeretnének felhasználni az esti mesemondáshoz, történetmeséléshez.

Csordás László